ISSN 1406-2135

Videvik

Hind 6 krooni

Nr 26 (683) Neljapäev, 12.august 2004

Hobukaarikutega tehti Kehtnale mitu tiiru peale.

Lasterikkad pered erilise hoole all?

Mittetulundusühing *Eesti Pere* on juba aastaid korraldanud Eestimaa kaunites paikades — Narva-Jõesuus, Põltsamaal, Vana-Võidus, Orissaares, Räpinas, Kloogal, Vokal, Nõos, Suuremõisas — lasterikaste perede suvepäevi. Tänavu võeti suvepäevalisi vastu Raplamaal Kehtnas, kuhu kogunes ligi 150 ema-isa ja last (kahest koerast rääkimata) mitmelt poolt Eestist — Harjumaalt ja Hiiumaalt, Pärnumaalt ja Põlvamaalt, Valgamaalt ja Viljandimaalt, Jõgevamaalt ja Järvamaalt, Tartumaalt ja Tallinnast. Kohe registreerumise järel viis

KEHTNA AJALOO

paremaid tundjaid Heik Past suvepäevadele saabunud ekskursioonile ja näitamist jätkus — on ju esimene teada olev dokument Kehtna mõisa kohta pärit juba 1485. aastast. 1925 alustas Kehtnas tööd Kõrgem Kodumajanduskool, mis hiljem on tegutsenud rohkem kui kümne nime all (Kehtna Aiandusinstituut, Eesti Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Kool, EKP KK Nõukogude Parteikool, Kehtna Näidissovhoostehnikum, Kehtna Kõrgem Põllumajanduskool jt). Praeguses Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakoolis õpetatakse arvuteid ja arvutivõrke, ehitust, masinate tehnilist teenindamist, maamõõtmist, energiamajandust ja toitlustusteenindust ehk siis nii linnas kui ka maal vajalikke elukutseid.

Heik Past (paremal) näitas suvepäevadele saabunutele Kehtnat. Pildile on mahtunud veel suvepäevade mõtte algataja Olli Toomik ja Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli direktor Eero Kalberg.

Kogunemispäeva lõkkeõhtul astusid üksteise järel ennast tutvustades üles kõik pered, vahepausid täitis kandlelugudega Hagudi mees Aivar Arak. Pidulikul laagri avamisel võtsid sõna *Eesti Pere* esinaine Mai Treial, Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli direktor Eero Kalberg, Rapla maavanema kohusetäitja Silvi Ojamuru, Kehtna vallavalitsuse sotsiaalnõunik Mare Käpp, suvepäevade traditsiooni rajajaid arst Olli Toomik, seekordsete suvepäevade peakorraldajad Maimu Roolaht ja Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli huvijuht Tiiu Iling. Järgnesid dotsent Raul Mardi loeng tervislikust toitumisest ja ennetusmeditsiinist ning juristi, arsti ja pedagoogi nõuanded lapsevanematele, samal ajal toimusid lastele sportlikud ja liikumismängud ning huvialaringid — kunsti- ja käsitööring Katrin Saveli juhendamisel, *line*-tantsude õppimine Urve Preegeli juhendamisel jne. Kalju Laiapea sõidutas lapsi hobukaarikutega. Pärastlõunal tuli kooli juurde Illar Olesk, kes viis suvepäevalised Linnaaluste külla Tarsi talusse, kus on aktiivseks ajaveetmiseks loodud palju erinevaid kohti ja võimalusi. Talukompleksi kuuluvad püstkoda, kiiged, lõkkeplats, piknikulaud ja palju muud. Talu õues on tiigid ja tänavu oli tiigi äärde endale elukoha valinud üks toonekurg. Lastele on puude vahel hiiglaslikud võrkbatuudid. Talu õuelt viivad

KEAVA RABASSE

laudteed, mida mööda pääseb rabasse võrkpalli mängima, veidi kaugemal on rabajärved, kus saab supelda ja paadiga sõita. Kõiki neid võimalusi suvepäevalised agaralt ka kasutasid.

Tagasi Kehtnasse jõudnud, koguneti pärast õhtusööki kooli aulasse, kus tantsiti, lauldi, vastati viktoriiniküsimustele.

(Järg 2. lk.)

Käisime Ida-Virumaal

Nõo päevakeskuse juhataja Krista Kvarnström väärib pensionäridelt teenitult vaid kiidusõnu. Päevakeskuse töö on mitmekülgne, huvitav. Heinakuu kolmandal laupäeval oli rohkem kui neljakümnel eakal võimalik käia tasuta bussireisil Ida-Virumaal. Reisikulud kattis kohalik kõrgem võim.

Esimene külastuspaik oli Kuremäe klooster. Giidilt kuuldu ja oma silmaga nähtu üle võis igaüks veel kaua mõtteid mõlgutada. Pühalik tunne hinges, lahkuti siit, et järgmisena tutvuda Kohtla Kaevandusmuuseumiga. Tund aega allmaakäikude labürindis, kus giidiks 40 aastat kaevuriametit pidanud 71-aastane muheda jutu ja noorusliku välimusega mees, rongisõit allmaaraudteel, mäetehnika töötavad näidised võimaldasid saada ülevaate allmaatöötajate raskest tööst.

Toilas imetlesime kaunist Oru parki, Konstantin Pätsi suveresidentsi ümbrust. Varjulised alleed, tiigid, kaunid ojad, 150 erinevat puuliiki, mis võib olla veel kaunimat turisti silmale! Vaatasime veel Valaste juga — see on Eesti kõrgeim.

Huvipakkuv oli ka Purtse vasallinnus. Järgnesid nukrad leinaminutid küüditatute mälestuspargis, mis rajatud linnuse vahetusse lähedusse.

Pika ekskursioonipäeva lõppeatuseks sai Kalvi mõis, mille pärliks luksushotell oma pilkupüüdva ümbrusega.

KALJU TIRMANN

Kuremäe kloostri küttevaru. ALEKSANDER KÕRGESAARE foto

Postipaunast

Kuidas kokku hoida?

Kuulsin, kuidas pensionärid omakeskis arutasid, et kui saaks 500–600 krooni vaba raha, mida siis teeks. Paljud kulutaksid ekskursioonidele, kas Riiga sõiduks, Eesti väikesaarte külastamiseks või Loodusomnibussi matkast osavõtuks, teised jälle teeksid selle raha eest lähedastele ja lastelastele sünnipäeva- ja jõulukingitusi.

Minul on kokkuhoidmise kohta mõned mõtted, mis olen saanud omal ajal vanaemalt ja lisaks veel uusimat ajalehest *Äripäev*. Nädalalõpulisas *Puhkepäev* on restorani *Gloria* menüüs olevaid väga odavaid rahvustoite, nii võib neid pakkuda ka oma külalistele, kartmata olla mats või vanamoodne.

Külalistele võib pakkuda sel aastal *Gloria* menüüs olnuist näiteks hernesuppi, mulgikapsaid, kama, köömneteed. See on ju *Gloria* menüü, aga ei maksa palju!

Ei maksa osta välismaiseid šampoone, pead saab pesta näiteks munakollasega, kuivanud leiva ja leivakoorukeste leotisega, takjajuurte leotisega, liigselt hapnenud hapupiimaga.

Teesid ei tasu poest osta, vaid ise korjata. Looduses korjamas käimine annab lisaks saagile parajalt füüsilist koormust, reipust ja rõõmu. Korjama võib minna ju mitmekesi ja teha sellest toreda väljasõidu. Värsked kodumaised teed annavad nii palju tervist ja elujõudu, et pole vaja kulutada raha apteegirohtudele, vähemalt mitte köha, nohu ja kurguhaiguste raviks.

Teed võib teha ka õunakoortest. Neid koguneb ikka, sest enamik inimesi koorib õunad ära. Tee keetmisel tuleb tuppa nii meeldiv lõhn, et mingit õhuvärskendajat pole vaja osta.

Käsitööoskajatel tasuks kindlasti meelde tuletada, mida nad teha võivad. Juba varakult võiks võtta soojade kudumite ja kaunite tikandite tegemiseks tellimusi, mitte rabada ööd kui päevad enne jõule, kui tõepoolest tellimusi on kuhjaga, aga kõiki täita ei suuda. Ja tellimuse võtmisel küsida ikka konkreetne summa, mitte nii, et pärast makstakse nii palju, kui keegi arvab. Kaup olgu ikka aus.

Teen *Videvikule* ettepaneku korraldada arutelu, kuidas hoida kuus kokku vähemalt 50 krooni. Nii võib saada väga kasulikku teavet igapäevaeluks.

TIINA KILKSON,
Akadeemia *Nord* üliõpilane

Toimetuselt. Suisa rõõm, kui noor inimene vanade elumuredele kaasa tahab elada! Eks neid kokkuhoiunippe ole eakatelgi aastate jooksul kogunenud, igaühel omad tarkused. Põnevate ja odavate toitude retsepte oleme avaldanud võistluse korras juba märtsikuust alates. Kuidas koduste vahenditega tervist turgutada, millised toiduainedki haiguste korral sobivamad on — ka neid teadmisi oleme oma lugejaile vahendanud. Ja loomulikult teevad kõik nõuanded heameelt, avaldame neid rõõmuga, oleme seda teinud ju ennegi. Kirjutage meile!

Videvik
Asutatud 1990

Järjepidevusest

Nädalavahetusel tähistati Võrumaal Viitinas 40 aasta möödumist Eesti Üliõpilaste Ehitusmaleva esimesest töösuvest. Minevikulist jätkus ka Põlvamaale Värskasse, Seto Kuningriigi päevale. Nendest kahest üritusest mõtteid mõlgutades kerkis esialgu silme ette pealkiri "EÜE ja Setomaa — kaks kustujat?". Aga ei, ühel mainitutest on siiski teisega võrreldes palju rohkem lootust püsimajäämisele.

Kalkuni tallu olid kokku kutsutud endised euekad. 1964. aastast, kui Eesti üliõpilased Kasahstanis ühiselamut, masinatraktorijaama ja lambalautu ehitasid, muutus selline suve veetmise vorm noorte seas üha populaarsemaks. Järgmisel suvel lisandusid rühmad, kes töötasid Saaremaal, mandri-Eestis, seejärel veel Ungaris, Tšehhoslovakkias ja mujal. EÜE kõige kaugem ehitustanner on olnud Vaikse ookeani ääres Kamtšatkal, "veerevates" ja "lendavates" rühmades töötasid vagunisaatjad ja stjuardessid. Eestis võib vist igas maakonnas leida vähemalt mõne hoone või rajatise, mille juures on euekate käsi mängus olnud. Kokku on EÜE-st läbi käinud ligikaudu 30 000 (tol ajal) noort inimest, kes nüüdseks vähemalt kesk- või isegi pensioniikka jõudnud. Muidugi tuletame kümneid aastaid tagasi malevas veedetud suvekuid meelde kui midagi ilusat, kasulikku ja sõbralikku, kuigi mõned kriitikud võivad väita, et EÜE polnud midagi muud kui tollaste võimude mängukann ja odav tööjõud. Aga kas polnud mitte EÜE see organisatsioon, kelle rüpes sündisid esialgsed vastalised ideed isemajandavast Eestist ja tekkisid mõtted (taas)iseseisvumise vajadusest? Kokkutulekul Kalkuni talus oli koos mitusada endist euekat, teiste hulgas Riigikogu liige Mait Klaassen, välisminister Kristiina Ojuland, Raimo Kägu, Indrek Kannik, Ülo Tootsen ja teised. Vaadati vanu fotosid, tuletati meelde EÜE laule, tehti sporti, korrastati järvekaldaid, käidi ujumas, nauditi ilutulestikku ja istuti nostalgitsedes lõkke ääres. EÜE viimane töösuvi oli 1991. aastal, järjepidevus on katkenud. Jah, tänavusel kokkutulekul olid sajad endised malevlased täis jõudu ja indu, veeti köitki, aga kui uut malevat ei teki, uusi euekaid peale ei sünni, kui kauaks kokkutulekuid ja kokkutulijaid siis veel jätkub?

Ka Värskas peeti mõneti minevikuhõngulist pidu, aga vahe EÜE kokkutulekuga oli see, et kõrvuti soliidsesse ikka jõudnutega käisid püünel ning võtsid mitmesugustest võistlustest ja laadast osa ka noored, lapsed ja lausa mudilased. Jah, mitmed külad on Setomaal pooltühjaks jäänud, kuid esivanemate pärandust osatakse hinnata, edasi anda ja isegi taaselustada. Seda kinnitavad juba paarkümmend aastat peetud leelopäevad, millele on lisandunud mitmesugused külapäevad, turupäevad, savipäevad jne. Üha rohkem näeb murdes kirjutatud raamatuid, regulaarselt ilmuvad vallalehed ja ajaleht *Setomaa*. Kümme aastat tagasi võttis Obinitsa rahvas eesotsas Aare Hõrnaga kätte ja kuulutas esmakordselt välja Seto Kuningriigi, mille alamate arv iga aastaga tundub suurenevat. Tänavusel kuningriigipäeval osalesid muuhulgas Riigikogu liige Ivari Padar ja Põlvamaa uus maavanem Urmas Klaas, kel seto keel suus, sest ta vanemad on sealtkandist pärit. Kohal olid luuletaja Doris Kareva, psühholoog Voldemar Kolga, sotsioloog Aet Annist, bussitäis Soome Tuglase Seltsi inimesi eesotsas Tapio Mäkeläineniga. Korraldustoimkond, kuhu kuulusid Värska vallavanem Rein Järvelill, Seto Talumuuseumi direktor Laine Lõvi ja mitmed teised, oli teinud niivõrd suurepärase ajakava, et vaatamist-kuulamist-osalemisvõimalust jätkus varahommikust hilisõhtuni. Seto Talumuuseumi juures avati väljanäitus, millel oma tooteid näitasid Värska Sanatoorium, Piusa Savikoda, Misso Savitööstus, Obinitsa Seto Muuseumitare, OÜ *Katusõkatja*, AS *Värska Vesi* ja paljud teised.

Selgusid Setomaa parimad tantsijad, lauljad, meistrid, vägimehed. Seto kuninga leivaküpsetaja ja pirukategija on Jane Vabarna, veinitegija Nikolai Kosemäe, õlletegija Alar Palmik, sõnoline Minna Hainsoo, pillimees Kalju Taro, käsitöötegija Niina Tamm, hobusemees Andres Kunnus, karjane Jalmar Vabarna, vägimees Arni Ilves … Eriti meeldiv oli see, et tunnustust jagati paljudele noortele.

Seto viljakusjumala ehk kuningas Peko asemik ülemsootska valitakse rahva poolt üheks aastaks, tema asi on seista hea oma rahva eest kuni järgmise kuningriigi väljakuulutamiseni. Nii nagu läinud aastal, kujunes pikimaks Evar Riitsaare poolt hääletanute rivi — tema sai mõnikümmend häält rohkem kui lähim konkurent Rein Järvelill.

Huvitav, aga natuke kurb oli vaadata Seto kaitseväe paraadi. Lisaks vägevale maaväele marssisid ülemsootska eest läbi ja kandsid vägede ülemjuhatajale, Mikitamäe vallavanemale Sulo Nurmeotsale ette oma valmisolekust Setomaad kaitsta veel lennuvägi, veevägi, vibuvägi, lauluvägi, tantsuvägi, sidepataljon, vägevalt põrisev mopeedirühm, võõrleegion (Ivari Padari näol) ja veel paljud need, kellele Setomaa kallis. Lõbus vaatemäng? Aga mis jääb Eesti, Euroopa Liidu, NATO ja Venemaa piirist (või kontrolljoonest?) kahel pool elavatel, sugulastest eraldatud setodel muud üle kui vähemalt mängida oma riiki, unistada vägevatest juhtidest ja kaitseväest, kes tagaksid rahuliku elu, kultuuri säilimise ning arengu läbi aegade? Setomaal on uus, uhke, tulevikku vaatav põlvkond silmanähtavalt peale kasvamas. See annab lootust.

PEETER MAIMIK

Lasterikkad pered erilise hoole all?

Ilmar ja Ülle Särje perel oli taas kaasas enda välja antud raamatuid.

(Algus 1. lk.)

Kõige paremini tuli sellega toime perekond Särg Tartumaalt, kes peaaegu igal aastal üllatab teisi suvepäevalisi ka sellega, et tutvustab mingit uut oma pere ühiste jõududega välja antud raamatut — neid on tänaseks ilmunud juba kümme. Viimasel päeval pärast tänusõnu Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli rahvale eesotsas direktor Eero Kalbergiga ja sponsoritele ning suvepäevade ametlikku lõpetamist sõideti veel ekskursioonile mööda Raplamaad. Muuhulgas külastati Raikküla paekivipaljandit ja nähti seal lähedal metsas suurel hulgal äärmiselt haruldasi seeni — kroonliudikuid —, mida Lätis ja Leedus pole kordagi leitud ja Soomes on teada vaid üks leiukoht. Kroonliudikud näitavad ennast väga harva, mitmekümneaastaste vaheaegade tagant. Imepäraseid asju nähti teisigi — giid viis suvepäevalised Velise apostliku õigeusu kirikusse, kus on suurepärane akustika, milles lapsed koos emade-isadega spontaanselt tekkinud laulukoorina veendusid. Kindlasti jääb paljudele kauakse meelde ka Sillaotsa talumuuseumi ja selle juurde kuuluva imekauni dendropargi külastamine. Kokkuvõtteks — MTÜ *Eesti Pere* kümnendad lasterikaste perede suvepäevad möödusid just nii, nagu oli plaanitud, isegi ilmad juhtusid olema imekenad — sadas küll, kuid ainult öösel.

Suvepäevade ajal on lasterikaste perede emadele-isadele ikka välja jagatud

ANKEETE

ja palutud vastata mõnedele lihtsatele küsimustele, mis puudutavad toimetulekut, suhtumist ametkondadesse, tulevikuväljavaateid jne. Tänavustest ankeedivastustest kokkuvõtet tehes tuli üldiselt veel kord välja see, mis eelmistelgi aastatel — suvepäevadel viibinud emad-isad peavad kõige olulisemaks perekonnaelu, haridust, enesetäiendamist. Olulisel kohal on ka lemmikharrastused, kuid selle tarvis ei jää suure pere kõrvalt kuigi palju aega. Kui oma perekonna terviseseisundi ja haridustasemega on lasterikaste perede isad-emad enamasti rahul, siis mitmetes peredes on probleeme seoses majandusliku olukorra ning töövõimalustega.

Riigikogu ja valitsuse tegevusega ei olda rahul, kohalikud omavalitsused saavad nii kiita kui ka laita. Küsimusele "Millega Te kõige rohkem rahul ei ole — mis Teid riigis ja koduvallas/kodulinnas häirib, pahameelt tekitab?" vastati, et lasterikastele peredele pööratakse liiga vähe tähelepanu. Lapsed ja maarahvas tulevad meelde alles siis, kui ees on järgmised valimised. Korruptsioon, onupojapoliitika, kihistumine, regionaalpoliitika puudumine. Alkoholi, tubaka ja seksi avalik propageerimine. Alushariduse alaväärtustamine, liigne materialiseerumine. Reklaamil, konkurentsil, tarbijamentaliteedil rajanev solidaarsustunde hävitamine ühiskonnas. Raha võim, hoolimatus inimeste tegelike probleemide suhtes. Erastamisega seonduv ebaõiglus, sundüürnike valulik väljatõstmine. Klassivahed, liiga suured palgavahed. Pere ei jõua väikeste palkade juures teenida nii palju, et ei kannataks laste kasvatamine, tervis jne. Ehitatakse küll suuri puhkekeskusi, aga need on orienteeritud soomlastele. Ühistransporti on maal väga vähe, ei rahulda vajadusi, üldse on teed väga viletsad. "Hammasrataste vahele" jäävate inimeste arv on palju-palju suurem kui nii-öelda "õigete, edukate, konkurentsivõimeliste" oma. Riik peaks vastu võtma otsuseid, mis väärtustaksid ja kaitseksid eesti inimest ja perekonda. Küsimusele "Mis Teid kõige rohkem rõõmustab — mida tuleks riigis ja koduvallas/linnas veel rohkem tugevdada, toetada?" vastati, et

KOOLE

on hakatud lõpuks remontima ja lastele on hakatud rohkem tähelepanu pöörama. Lõpuks ometi on koolitoit ka kolmelapseliste perede lastele tasuta. Vald areneb ja üha rohkem tekib koolivälise tegevuse võimalusi. Tore, et on hakatud veidigi väärtustama õpetajate tööd. Suurenenud on õppimisvõimalused. Tuleks rohkem toetada peresid, kus on õpihimulisi lapsi. Lastetoetusi tuleks suurendada. Küsimusele "Mida olete ise teinud, et probleemide leevendamisele kaasa aidata?" vastasid mitmed emad-isad, et nad on pöördunud avaldustega linna-, maa- või vallavalitsuse ning kohalike volikogude poole, võtnud osa kohalike lasterikaste perede ühenduste tööst, kirjutanud projekte, korraldanud üritusi, osalenud koolitustel jne. Üks lapsevanem kirjutas: "Ametnikevägi ja suhtumine võtavad vahel hingetuks. Masendav on käia ja kerjata endale õigust elada selles riigis, kus inimese üle otsustatakse ainult rahakoti paksuse järgi ja ta on kõigile "targematele" lükatatõugata. Töö on peaasi, palk on pisiasi,

KUIDAS HAKKAMA SAAD,

on oma asi! Irooniline, aga tõsi!" Vastused küsimustele "Kuidas Teile tundub, kas lähiajal muutub elu Eestis paremaks või halvemaks?" ja "Kas Teie pere elu muutub lähiajal paremaks või halvemaks?" näitavad, et kõigile eespool öeldud karmidele sõnadele vaatamata tundub, et emad-isad on ikkagi küllalt positiivselt meelestatud. Tõsi ta ju on — suvepäevade korraldajad on kogenud, et usku, lootust ja armastust kiirgavad just lasterikkad pered.

Ja päris lõpuks veel veidi mõtlemist: meie põhiseaduses on küll kirjas, et lasterikkad pered on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all, aga kas poleks juba aeg see lause laiemalt lahti kirjutada ja lasterikka pere kaitse seadus vastu võtta?

PEETER MAIMIK

Ja siis mindi omadega päris rappa...

Videvik

MTÜ ***Ajaleht Videvik***

Paldiski mnt 36A, 10612 Tallinn.

Tel ja faks 672 0986.

E-post: videvik@videvik.ee

Videvik internetis: http://www.videvik.ee/

Trükk: PRINTALL.

Väljaandja ja peatoimetaja **Ants Tamme** (672 0986).

TOIMETUS: asetoimetaja **Imbi Jeletsky** (672 0985), erikorrespondent **Asse Soomets** (672 0985), **Urve Sikkenberg** (asjaajamine ja reklaam, tel ja faks 672 0986).

KORRESPONDENDID: Elvas Jaan Kappo (745 6062), Haapsalus Ülo Sain (51 907 815), Kuressaares Harry Õnnis (455 6541), Põlvas Enn Esko (799 5779), Pärnus Mait Murumets (443 7292), Rakveres Tiit Aruste (324 2622), Raplas Juhan Märjama (484 4206), Tartus Heldur Jõgioja (749 9242), Valgas Oliver Uibo (764 2184), Võrus Helgi Noormets (785 0477, 56 156 234).

Kõik kaastööd tuleb varustada autori nime, isikukoodi ja postiaadressiga.
Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta.
Pretensioonidega lehe kohaletoimetamise asjus pöörduge Eesti Posti kohalikku kontorisse.

AIN NURK – 100

Meenutades tõelist pedagoogi

Vestlustes Tartu eakate õpetajatega läheb jutt sageli kuuekümnendatel-seitsmekümnendatel aastatel koolide inspektorina töötanud arukale, taktitundelisele **Ain Nurgale**. Teda meenutatakse kui kontrollijat, keda ei tarvitsenud karta, ja inimest, kellelt võis julgesti nõu küsida. Tundub uskumatu, et kellegi töö kontrollijat, ametnikku võidakse armastada. Aga Ain Nurga puhul see just nii oli.

Kui alati väliselt tagasihoidlik ja rahulik inspektor kavatses külastada mõne õpetaja tundi, teatas ta sellest ette, sageli isegi päev või paar varem. Nii võis õpetaja rahulikult kaaluda, kuidas ainet parimal moel käsitleda.

Ain Nurga õppe-metoodiline kompetentsus ja oskus inimestega suhtlemisel partnerit austada aitasid luua hea kontakti, nii et tema seisukohti respekteeriti. Vajadusel ütles ta vaid: "Mina oleksin teinud küll nii- ja naamoodi, aga teie metoodika oli ka huvitav." Erilist tähelepanu pööras inspektor Nurk läbivõetud materjali kinnistamisele õpilaste mälus, soovitades näiteks huvitavaid teemakohaseid küsimusi, skeemide koostamist jm, et lapsed oskaksid õpitut ka loovalt rakendada.

Endine Tartu Õpetajate Seminari kasvandik Õile Kull meenutab Ain Nurka nii oma õpetajana kui ka hiljem inspektorina. "Praktikatundide analüüsimisel oli ta heatahtlik, taktitundeline. Niisama ka siis, kui palju aastaid hiljem külastas mu tundi 5. Keskkoolis. Ta ei tundnud mind ära, kuid küsis, kas ma olen õppinud seminaris, sest tund olevat seda positiivselt näidanud."

AIN (1935. aastani Arnold) NURK sündis 14. augustil 1904 Virumaal Püssi vallas Roodu metsavahi peres neljanda lapsena. Kooliteed alustas Lüganusel, VI klassi eduka lõpetamise järel astus Rakvere Õpetajate Seminari. Selles koolis töötasid silmapaistvad õppejõud: direktor Voldemar Raam, õpetajad Jüri Parijõgi, Voldemar Erm jpt, kes virgutasid õpilasi iseseisvalt mõtlema ja töötama. Koolipäevil oli A. Nurk ka agar tegutseja õpilasringides ja isetegevuses, viimasel kooliaastal valiti ta õpilasvanemaks. 1927. a kevadel ulatas direktor talle *cum laude* lõputunnistuse.

Õpetajatöö Narvas kestis ühe aasta. Seejärel teenis A. Nurk Eesti kaitseväes ja oli Tondil aspirantuuris, mille lõpetamisel omandas lipniku auastme. Sõjaväelase elule eelistas Ain Nurk siiski südamelähedast pedagoogitööd Rakvere Õpetajate Seminari Harjutuskooli juhatajana, metoodikuna ja praktikajuhendajana kooliuuendusliikumise põhimõtetel.

Järgnes töö Tartu Õpetajate Seminari Harjutuskoolis kuni 1943. aastani. Sealgi rakendas ta üldõpetuse andmist algklassides ja õpilaste iseseisva töö oskuste kujundamist tööjuhendite abil vanemates klassides. Uuenduslikku metoodikat propageeris A. Nurk ka õpetajate kokkutulekutel.

Allakirjutanule meenuvad veel 70 aasta järel alati täpse ja korrektse, sõbraliku naeratusega geograafiaõpetaja tunnid vabas looduses, kartograafia algtõdede õpetamine ja ranged nõuded esteetiliselt eeskujulikuks vormistatavale töövihikule.

Nagu enamikule Eesti elanikele said ka Ain Nurgale katsumuseks heitlikud ajad 1943–1957. Mobilisatsioon Saksa armeesse, elu metsas, vangilaager Gatšinas ja 10 aastat palju erinevaid tööotsi Tartus.

Õpitud ja armastatud pedagoogilisele tööle pääses ta linna koolide inspektorina alles siis, kui oli 1949. a ministri eriloaga uuesti sooritanud TRÜ riigieksamid ja saanud ajaloolase kvalifikatsiooni. Õigupoolest oli A. Nurk varemgi olnud Tartus koolide inspektor. See oli Saksa okupatsiooni ajal 1943 novembrist kuni järgmise aasta kevadeni, siis lähenesid lahingud Tartule ja sügisest kehtis taas nõukogude võim. Kui 14 aastat hiljem kogemustega pedagoogi samale kohale kutsuti, oli nõustumisel oluline ka võimalus eneseväärikust tõsta pärast pikka alanduste ja solvamiste aega.

Vahepealsed aastad olid koolielule ränga hoobi andnud. Õpetajate kaader oli nõrgenenud, nende haridustase langenud. Uus inspektor seadis endale ülesandeks taastada koolis loov õpetamine. Ta suutiski äratada õpetajate huvi mitmekesiste töövõtete ja meetodite vastu, rõhutas individuaalset lähenemist õpilastele, propageeris kogu maailmas tunnustatud testide kasutamist. Tema hinnang õpetaja tööle kujunes töö tulemuste, õpilaste teadmiste, mitte üksiktunni välise sära järgi.

Alates 1. septembrist 1973 viidi Ain Nurk omal soovil jälle üle otsesele koolitööle — Tartu Pedagoogilise Kooli Harjutuskooli direktoriks, kus ta töötas pensionile siirdumiseni 1975. a sügisel.

Kogu elu tegi Ain Nurk kutsetöö ja edasiõppimise kõrval aktiivselt ühiskondlikku tööd. Tema eestvõttel organiseeriti 1962. aastal Tartu Õpetajate Klubi, mille esimeheks oli ta kümmekond aastat. Klubi kõige elujõulisemaks sektsiooniks kujunes 1980. a asutatud Pensionil Pedagoogide Koondis, kus A. Nurk täitis esimehe kohustusi kuni oma surmani 16. detsembril 1985.

Eraldi esiletõstmist väärib Ain Nurga suur huvi ja saavutused Eesti kooliajaloo uurimisel. Ühiskondliku Pedagoogika Uurimise Instituudi (ÜPUI) uurijate koosseisus sai temast Eesti kooli ja pedagoogilise mõtte ajaloo probleemgrupi kõige viljakam autor. Uurimustes valgustas ta Rakvere ja Tartu õpetajate seminaride, Tartu üldhariduskoolide ja Lüganuse kooli ajalugu, käsitles J. Käisi, J. Parijõe ja G. Blumbergi pedagoogilisi vaateid.

Tartu haridusosakonna metoodikakabineti endine juhataja Helju Kerstna meenutab Ain Nurka kui kolleegide parimat õpetajat ja eeskuju, kes elas olevikus, aga pidas silmas tulevikku.

Kauaaegne Tartu 2. Keskkooli (praegu Miina Härma Gümnaasium) õppealajuhataja Lia Paaver arvab, et kui Ain Nurk oleks tänavu olnud Juhkentali gümnaasiumis eksamil, poleks häbiväärset katastroofi juhtunud. Tema selge, range pilgu all ja tajutava autoriteetsuse tunnetamisega ei oleks ükski õpilane julgenud spikrit kasutada, veel vähem õpetajad selleks ettevalmistusi teha. L. Paaveri meelest vajaks meie kool praegu tugevat inspektorite institutsiooni ja Ain Nurga taolisi inspektoreid.

VALVE REHEMA

Optimism tuleb alati kasuks

Kas väga vanadel inimestel on ühesuguseid omadusi, mida võiks pidada pikaealisuse aluseks?

Küsin seda **Aleksander Korolkovilt**, noorelt mehelt, kes on pealinna Lasnamäe linnaosa sotsiaalhoolekande osakonna juhataja asetäitja just eakate ja puuetega inimeste probleemide lahendamise alal.

Korolkov: "Kohe kindlasti on. Olen tähele pannud, et need inimesed on võrratult positiivse hoiakuga. Samas ka väga jutukad, avatud olekuga, naeravad palju ning teevad ka ise nalja. Ometi on neil igaühel olnud erinev elu. Kes on eluaeg tööd rüganud, kes on olnud kodune."

Lasnamäel on 90-aastased ja vanemad inimesed eraldi kirjas. Neid on kombeks õnnitleda sünnipäevakaardiga. Nii vanu inimesi on Lasnamäel praegu 320. Neist kaheksa on saanud 100-aastaseks. Selle tähtsa sünnipäeva puhul tuleb hällilast koju õnnitlema linnaosa vanem, kaasas lilled, kaart ja rahaümbrik. Nii oli ka 20. juulil, mil sai 100-aastaseks tütre juures elav Juuli Part (pildil). Juuli Part on pärit Simunast, elanud koos abikaasaga Pedaspea külas Harjumaal. Küllap on ta nüüdseks harjunud elama Lasnamäel, sest oma suurel sünnipäeval olnud ta hoogsalt jutukas. Sellest annab teada linnaosa leht, kus nii suuri tähtpäevi ikka kajastatakse. Augustis on oodata 101-aastaseks, septembris 102-aastaseks saaja sünnipäeva.

Arvata võib, et just Lasnamäe linnaosas elab kõige rohkem eakaid. Nii olid 2003. aastal Lasnamäe 114 000 inimesest ligi 19 000 vanemad kui 61 aastat.

Muide, Aleksander Korolkov ütleb, et eakateks arvatakse Lasnamäe linnaosas kõik need, kes saavad vanaduspensioni. Toetuste ja teenuste osutamise aluseks on aga muidugi inimese sissetulek. Räägimegi seekord neist üksi elavatest eakatest, kes tantsu- või lauluringi enam minna ei suuda, hooldekodusse minna veel ei taha.

Paremasse ellu on pikk järjekord

Paljud üksinda elavad eakad taotlevad kindlustatuma tuleviku nimel korterit sotsiaalmajja. Nad usuvad, et seal on arstiabi käepärast, ehk tuuakse toitki koju.

Tegelikult aga tähendab sotsiaalmajas elamine (neid on linnas kokku neli) seda, et mugavuste eest tuleb ikka maksta üüri, et ühe maja peale, kus on 90 korterit, on ainult üks sotsiaaltöötaja ning poole kohaga hooldusõde. Meditsiiniteenuse on kättesaadavamaks teinud leping OÜ-ga *Koduõde*.

Muidugi oleks vaja rohkem töötajaid, et kogu ööpäev läbi oleks aitaja käepärast, kuid selleks pole praegu piisavalt raha.

Niisiis eeldab ka sotsiaalmajas elamine, et elanik saaks põhilises ise endaga hakkama.

Aleksander Korolkov väidab, et suurim probleem on siiski see, et aasta jooksul vabaneb sotsiaalmajas vaid 3–4 korterit ja kokku on lasnamäelaste majutamiseks Lasnamäel asuvates sotsiaalmajades vaid 45 korterit. Samas järjekorras on inimesed, kel pole kuskil elada (praegu on neid üle 30), paljulapselised pered, puuetega isikud. Eakaid on nende hulgas praegu kõige rohkem. Veel väidab Korolkov, et Lasnamäe seis on võrreldes teiste linnaosadega ebavõrdne. Elab ju siin kõige rohkem rahvast, on rohkem eakaid, järelikult tuleks lasnamäelastest abivajajatele anda ka rohkem kortereid.

Mida oma raha eest osta ei saa?

Et sotsiaalteenused oleksid elanikele võimalikult kättesaadavad, võimalikult lähedal, on linnaosas loodud viis klienditeeninduskeskust. Igas neis on ametis 3–4 inimest. Just need inimesed puutuvad iga päev klientidega kokku ja teavad seega, kes abi vajab. See käib nii Punase Risti poolt tasuta jagatavate supitalongide kui ka kuivtoiduainete pakkide jaotamise kohta.

Nii palju kui võimalik, saavad eakad kas osalise tasu eest või tasuta teatri- ning kontserdipileteid.

Muret teeb koduhooldustöötajate vähesus. Nende arvu määrab palgafond. Nii on praegu linnaosas 34 koduhooldustöötajat, kellel on 167 hoolealust. Kui oleks võimalik palgata rohkem töötajaid, saaks loomulikult abistada rohkem üksi elavaid inimesi, seda kas või ühe neile kõige vajalikuma teenusega.

Milliseid koduhooldusteenuseid saab abivajaja sotsiaalhoolekandest osta oma raha eest? Kummaline kuulda, kuid senini ei ole Tallinna linn suutnud seda asja korraldada ega niisugust nimekirja koostada. Nagu ütleb Aleksander Korolkov, ei ole vaid linnaosa valitsus pädev

Lasnamäelane Juuli Part oma 100. sünnipäeval 20. juulil.
TARMO LAUSINGU foto
(Lasnamäe linnaosa valitsus)

hinnakirja koostama. Sellega nõustus ka pealinna sotsiaalhoolekande osakonna juhataja **Uku Torjus**.

Torjus väitis, et sügisel tuleb vastav eelnõu volikogus arutusele. Muidugi on linnas müüa igasuguseid teenuseid, kuid nende hinnad pole eakatele sobivad. Küll saab alates oktoobrist mõistliku ja taskukohase hinna eest pesemisteenust Killustiku 16 asuvas sotsiaalkeskuses, kus on valminud uus duširuum.

Positiivne suhtumine viib edasi

Korolkov ei ole ennast muredest muserdada lasknud. Palju siin elus oleneb positiivsest suhtumisest, arvab ta. Nõnda on praegu töös projekt, mille järgi tahetakse tähistada rahvusvahelist eakate päeva 2. oktoobril. Kui kõik korda läheb, saavad sellest osa sada Lasnamäe aktiivsemat eakat.

ASSE SOOMETS

Eelmisel nädalal

◆ President Arnold Rüütli otsus vaidlustada üüri piirmäära kaotav seadus riigikohtus ajendas õigusjärgseid omanikke kaaluma A. Rüütli enda põhiseaduse eiramise pärast kohtusse kaebamist. Nende arvates kahjustavad üüri piirmäärad omanike põhiseaduslikku õigust oma vara vabalt vallata. Kuid ka presidendil on põhiseaduse järgi täielik õigus üks või teine seadus välja kuulutamata jätta.

◆ Vaatamata sellele, et Eesti riik kulutab tervishoiule suhteliselt vähem raha kui teised Euroopa riigid (vastav kuluosa SKP-st väheneb aasta-aastalt), ei kavatse valitsus arstide ja õdede palkade tõstmiseks lisaraha võtta mitte riigikassast, vaid halvendada veelgi haigete olukorda ja lõigata arstide palgatõstmise summad haigekassa arvelt.

◆ Euroopa Liidu riikides oli juunis töötuid 9,1 % ehk 19,4 miljonit inimest. Kõige vähem on töötuid Luksemburgis ja Austrias (4,2 %), kõige rohkem Poolas (18,9 %), Slovakkias (16,2 %) ja Leedus (11,4 %). Eestis on töötute arv veidi vähenenud ja moodustab 9 % tööealisest elanikkonnast.

◆ Eestis viibis maailma südameföderatsiooni koordinaator Carola Adler. Ta nentis, et Eesti rahva tervis on tõsises ohus. Südamehaigustesse sureb meil 60 % (arenenud riikides 30 %) ja südamehaigete ning veresoontehaigusi põdevate inimeste arv suureneb aasta-aastalt. Õigete toitumis- ja liikumisharjumustega saab südamehaigusi poole võrra vähendada, kuid sellega tuleb alustada juba varases eas.

◆ Tartus toodetakse rapsiõlist diislikütust. Kui riik vabastab biokütuse aktsiisimaksust, siis võib selle hind kujuneda tavadiisliõli omast veidi odavamaks. Biokütust kasutatakse puhtalt või segatuna mineraaldiisliõliga.

◆ Euronõuetele vastav loomsete jäätmete käitlemise tehas Lääne-Virumaal alustab proovikäitlemist. Tõenäoliselt sunnib see lihatoodete hinda tõstma, sest jäätmekäitluskulutused suurenevad ligi kolm korda.

◆ Hiina, Kasahstani ja Kõrgõzstani piiril asuval Han-Tengri mäel oli järjekordne laviin, hukkus kuni kümme ja vigastada sai 14 inimest. Õnneks pääses Eesti alpinistide grupp vigastusteta, nad aitasid eluga pääseda ka kahel teisel alpinistil. 10-liikmeline alpinistide grupp Künnapi juhtimisel katkestab mäetipu vallutamise ja naaseb koju.

◆ Algasid menuseriaali "Õnne 13" 12. hooaja võtted. Uue hooaja esimesed osad jõuavad teleekraanile oktoobris. Stsenarist Teet Kallasel on 30 osast seitse valmis ja filmivõtted käivad.

◆ 6.–27. augustil etendatakse Võrumaal Metsavenna talus Olavi Ruitlase võrukeelset näitemängu "Volli". See on lugu Varstu vallas aastatel 1945–1950 tegutsenud metsavennast. Mängivad Võru harrastusteatri näitlejad.

◆ Suvi on herilastele ja mesilastele olnud toidu otsimiseks ebasoodus. Seetõttu on nad kurjad ja nõelavad sageli. Pärnumaal oli isegi surmajuhtum, ägeda allergilise reaktsiooni tõttu on palju kiirabi väljakutseid. Nõelamiskohale tuleks panna külma, teha viinakompressi ja allergilise reaktsiooni puhul võtta prednisoloonitablette.

◆ Suri Eesti eksiilvalitsuse peaminister presidendi ülesannetes aastail 1990–1992 Heinrich Mark (1. X 1911–2. VIII 2004).

Taas Kuusnõmmel

Olen Kuusnõmmel oma mõtetes ja toredates mälestustes pärast osavõttu Hintide suguvõsa teisest kokkutulekust 17. ja 18. juulil praeguste Hintide suguvõsa algpesas Kopli talus.

Sünnipäevalaps Karl Kannelmäe esineb lauluga. Tema ees kokkutuleku noorim Karmen Vask.

Kokkutuleku korraldaja-perenaine Anne Vask (seletab Hintide sugupuud Aadu Hindi abikaasale Riinale).

MARIKA VASE fotod

Kõrvalepõige

Kahju, et ma ei saanud osa Hintide kokkutuleku esimese päeva sündmustest. See viga tuli ühest kokkusattumisest. 17. juulil toimus nimelt ka meie, s.t Saaremaa Ühisgümnaasiumi 1951. aastal lõpetanud 33. lennu järjekordne kokkutulek. Sellest loobumine olnuks minu jaoks mõeldamatu. Loobumise korral oleksid mul jäänud kuulmata paljud mõnusad ja huvitavad vestlused, oleksid jäänud nägemata Marvi Kasekänd-Transtoki endiselt impulsiivne särtsakus, Vööbe Varalaid-Remmeli, Leili Ruumet-Lausma ja teiste "meie tüdrukute" veidi mõtlikumaks muutunud särasilmad, aga ka mõnus hispaanlaslikkus Valdur Prei ilmes. Oleks kuulmata jäänud Harry Tuuliku filosoofilis-argumenteeritud arutlus sellest või määratlus sellele, kes või mis ja milline on saarlane. Oleks jäänud teada saamata, et Pilvi Putk-Kadarikul on 12 lapselast, Marga Aste-Jõgil 9, mõnel kohal olnud "tüdrukul" (näiteks Lucial ja Hellal) 8. Kokkutulekul osalenud "poistest" osutus järglaste osas kõige rikkamaks siinkirjutaja 7 lapselapsega. Ka Uno Variku seis — 5 lapselast — on üsna rahuldav. See selleks. Aga kokkutulekul oli kena keik.

Tugev tõug

Kui Hintide seniste kokkutulekute peakorraldaja, Johannes Hindi tütar Anne Hint-Vask mind 18. juuli säravvärskel hommikul Kihelkonna bussipeatusest Kuusnõmmele Kopli romantilisele taluõuele sõidutas, oli elu seal jõudnud uue päeva hoogu sisse võtma hakata. Hinges, silmis, nägudel ja sõnades veel eelmise päeva pärastlõuna, õhtu ja ööhaku elamused, astuti reipalt uude päeva, pühapäeva. Eelmisel õhtupoolikul oli Kopli õuel püsti pandud uude lipuvardasse heisatud sinimustvalge kokkutuleku lipp. Poolde masti kerkinud trikoloor peatati mõneks ajaks, et mälestada eelmise suve kokkutulekust möödunud aja vältel manalateele läinud kaht suguvõsa liiget. Samas ajavahemikus on aga suguvõsasse juurde sündinud viis Hintide verd maailmakodanikku. See iseenesest on rõõmustav, innustav ning mitte ainult vaikset, rahulolevat nurrulöömist väärt.

Hintide suguvõsa praeguse peamise löögijõu moodustavad Aadu, Johannese ja Amanda Hindi (Ott) lapsed ning nende abikaasad ja lapsed. 17. juulil tähistati Koplil ka sealse talukoha praeguse peremehe, Amanda poja Karl Kannelmäe 46. sünnipäeva. Karl ise on ooperikoori laulja. Koos temast kümmekond aastat vanema Aadu Hint juunioriga, kellel on samuti vägev mehelik hääl, ning mõne teise mehega olevat siis naabruses suvitava Tallinna muusikaõpetaja Leo Truuväärti lõõtsahelide saatel antud üsna vägev kontsert, löödud õuemurul tantsu ja lõbutsetud sügava sumeda suveööni. Kusjuures vaid kahel peaaegu salastatud mehel olnud levitada mingeid alkohoolsete jookide lõhnu.

Kokkutulekule oli saabunud 38 inimest Saaremaalt, Tallinnast, Ridalast Läänemaal, Laagrist Harjumaal, Tähtverest Tartumaal, Käinast Hiiumaal, Pärnust, Audrust ja Ridalepast Pärnumaal, Raplamaalt. Kohal oli muidugi ka mu noor sõber, koolipoiss Juku ehk Johannes Vask Tallinnast, kes läinudsuvisel kokkutulekul tunnistas ja rääkis, kuidas ta oma kooli õppenõukogu juhile koolimaja lahtisest aknast veepommi pähe lartsatas. Nüüd ei olnud tal enam ühtki märkimisväärset tempu kirja saadud.

Räägivad

Küllap paljude, kui mitte kõigi Hintide verd inimeste üks omadusi on oma mõtete ja seisukohtade selge ja otsene väljendamine. Mehed teevad seda lopsakamate väljenditega kui naised. Näiteks ajas Aadu juuniori nelja-aastane poeg Aleksander taldrikutäie kuuma kalasuppi endale sülle. Poiss kisa ei tõstnudki, aga papa Aadu minu kõrval kuulutas kerge murega hääles: "Nüüd poisi munad läksid." Tegelikult ei olnud õnneks hullu midagi.

Suguvõsa meestest on nii mõnigi valmis põhjalikult ja asjatundlikult rääkima merest, inimestest, poliitikast ja paljust muust, teatud puhkudel aga just naistest ja nende endi juuresolekul. Nendes rääkimistes on palju avaliolekut, poolkelmikat ja heatahtlikku nöökamist, aga ka tõtt, mida öeldakse välja sugugi mitte inkvisiitori kombel. Kui meenutada Aadu Hindi loomingust naiste ja meeste suhete kirjeldusi, siis võiks teha vahest mitte väga kõikuva järelduse, et mees-Hintidele on selline mahlakas eneseväljendus ka naissooga suheldes justnagu päris kohane ja sobivalt omane. Nagu olen veendunud pikemates vestlustes nais-Hintidega (näiteks meditsiinitöötaja Anne ja moekunstnik Anuga), on nemad oma väljendustes hoopis pehmemad.

Tegutsevad

Eespool seisis kirjas, et Hindid on tegus tõug. Aadu juunior rääkis Loona lahe ääres enne ujuma minekut, et vanasti olevat külarahvas öelnud Hintidel justkui sipelgad püksis olevat: ikka räheldi ja kiirustati. Mida siis teevad praegused Hindid?

Aadu, Johannese ja Amanda Hindi järglasi tegutseb näiteks talupidajana, luuletajana, meremehena (3 meest, üks neist praegu taksojuht. Meenutagem teksti Aadu Hindi raamatuviidal: *Navigare necesse est* — meresõit on vajalik), kirjanikuna, moekunstnikuna, suure laevakompanii *Viking Line* töötajana, lavastaja-tantsutreenerina, ajakirjanikuna (kaks inimest), meditsiinitöötajana (praegu käsitöö tegijana), muusikaõpetaja-koorijuhina, mereagendina, stividorina, ehitajana, lauljana ooperikooris…

Kunagi olevat vana hea Colas Breugnon mõnu ning veendumusega kinnitanud: "Elame veel!" Hintide suguvõsaga koos olles tunnetad sedasama tugevat hingehoovust, mis veenab sind uskuma: elame veel!

HARRY ÕNNIS

KOLM TAMME

Sel suvel oli kauneid ja hinge kosutavaid õhtupoolikuid varemgi olnud. Kuid tänane oli kuidagi eriline — tundsin, et olen hingeseisundis, mis kallutab nostalgitsema. Nostalgia on ju vanainimese sõber, aitab elulõppu sisustada!

Astusin mõtiskledes oma väikese tiigi poole, mööda kiviktaimlast ning punaste liiliate, käokingade, mitmevärviliste kukekannuste ja kübarlillede puhmastest. Õues valitses vaikus ja rahu. Vaid üle jõe ehituskruntidelt kostis aeg-ajalt toksimist. Seal ehitati. Linn tungis peale.

Paarsada meetrit eemal, põldudevahelisel teel kihutas tugeva kõminaga tühja heinakonteinerit vedav suurte kummirehvidega traktor, läks nähtavasti ülejõe-heinamaalt ära tooma neid väheseid heinapalle, mis sellesuvine ilm oli põllumehele koristamiseks andnud. Kiirustama võisid sundida ka taevamärgid, mis maarahva teadmatarkuse kohaselt jälle vihma ennustasid.

Olin jõudnud aiaväravani, kus jäin jämedale väravapostile nõjatudes mõtisklema ja ilusat õhtut nautima. Olin vaba mees, kel päevased toimetused tehtud, õhtust söödud, telerist uudised nähtud-kuuldud… Peagi vahetasin oma seisukoha palju mugavama istekoha vastu lamedal kivimürakal kraavi perves. Siin oli nüüd aega istumise alla seatud heintel mõnuleda, kuni õhtuhämarus hakkab horisonti varjutama...

Seljataga oli koduaed marjapõõsaste ja õunapuudega, kollase vooderdisega majake ja punaseks värvitud kuur. Eespool jäid mu vaatevälja kolm ilusat kaharat tammepuud. Nad olid seal, pisut tõusva kaldega põlluservas, seisnud oma seismist juba palju aastaid. Olin nendest kolmnurkselt paiknevatest ilusatest tugevatest puudest mööda käinud kümneid kordi. Nende kõrvalt üle põllu minnes sai oma teekonda paarisaja sammu võrra lühendada, kui käsil oli bussipeatusse või raudteejaama minek ja kui põllupind otseminekut võimaldas. See oli vahel varakevadel enne põllu ülessulamist või sügisel pärast saagikoristust.

Masinamehed olid seniajani neisse puudesse aupaklikult suhtunud ning oma sahkade ja randaalidega ümber nende tiirutanud. Ka mitmesugused ametimehed ja rentnikud olid ilmselt nende ilu tunnustanud ning neid puutumatuteks pidanud. Tamm on ju eestlastele ikka püha puu olnud.

Niiviisi arutledes olin jõudnud mälestusteni talust, mis siin tammede kõrval oli kunagi seisnud. Nägin nüüd üpris selgelt selle tavalise eesti talupere inimesi, hooneid ja tegemisi... Olin siis alles laps, kui siitilmast lahkusid talu vanaperemees ja tema naine. Varematel aegadel surid vanapaarid taludes ikka sedaviisi, et kui üks abielupool oli lahkunud, siis võis peagi oodata ka teise poole minekut. Eks seda juhtub vahel tänapäevalgi. Nii olid igavikuteele läinud ka minu enda isa ja ema...

Vainu vanade nimesid ei suutnud ma meenutada. See-eest mäletasin hästi nende ainumast järeltulijat — perepoeg Evaldit.

Kui Evald oli pärast isa-ema surma päris üksi jäänud ning talutööd kippusid tal üle pea kasvama, tuli tahes-tahtmata hakata ringi vaatama perenaise järele... Ja üsna pea ta leidiski tubli tööinimese ja naise Saaremaalt mandrile taluteenijaks tulnud tüdrukute hulgast, nagu meie kandis tihtipeale juhtus. Nooriku nimi oli Alma. Mäletasin Almat ebamääraselt. Ei meenunud isegi talu nimi, kust Alma oli võetud... Aga ega sel olnudki teab mis tähtsust. Seda enam mäletasin Evaldi ja Alma kaht kiiresti teineteise järel sündinud valgepäist poisslast, kes olid peagi hakanud endast valjuhäälselt märku andma — nii oli see tihti kostnud minugi kõrvu, kes ma siinsamas kopliheinamaal pärast heinategu ja värske ädala võrsumist oma karjaga varahommikust alati väljas olin...

Nii oli see elu siin veerenud kuni neljakümne esimese aasta augustini. Siis oli mu kodukülas toimunud äge lahing *Erna* pataljoni meeste ja metsast peale tunginud vene madruste vahel. Pärast lahingut Tallinna suunas edasi liikunud pataljon jättis küla kaitsma põhiliselt vanameestest organiseeritud Omakaitse. Ka Vainu Evaldist oli saanud Omakaitse-mees. Ta oli arvatavasti Vene mobilisatsiooni eest metsas varjul olnud ning nüüd, sakslaste saabudes, välja ilmunud. Igatahes oli tal kollane lint varruka peal ja vintpüss peos, kui ta külavahele ilmus.

Noil päevil tuli tihtipeale metsast välja vene soldateid, kes tahtsid end vangi anda. Et meie külas mingit sõjaväge ega politseid polnud, siis tuli Omakaitse-meestel see töö ära teha ning vangid kuhugi kogumispunkti viia.

Ühel kargel septembripäeval, kui olin oma karjaga jälle kopliheinamaal, ilmus silmapiirile üks vene sõjamees, nagu hiljem väideti — lennuväelane —, kes tahtis end ilmselt vangi anda. Teda oli juhatatud Vainu tallu, sest seal elas ju Omakaitse-mees, kel oli õigus ja kohustus teda vangi võtta.

Nägin, kuidas venelane lähenes Vainu talule ning Vainu Evald, vintpüss käes, talle vastu tuli.

Äkki tegi venelane saatusliku valeliigutuse — viis käe selja taha, kus tal puusa kohal rippus püstolikabuur. Seda Evald muidugi kohe märkas ning otsemaid ka tulistas.

→

Jagatud rõõm

Tähtvere päevakeskus jagab rõõmu Tartu linna pensionäridele oma kauni koduse maja, maitseka sisustuse ja asjaliku tegutsemisega. Selles majas võib huvitavalt päeva veeta, lugeda lehti või raamatuid, osa võtta ringide tööst, süüa sööklas. Seinal on infostend päevakeskuse ettevõtmistest. Tegevust jagub igale maitsele. Suur tänu päevakeskuse personalile!

Üks paljudest ringidest on seeniortantsuring *Hõbeking* (juhendaja Linda Viia). *Hõbeking* alustas 1998. aastal. Selles osalevad pensionärid on oma harrastusest vaimustuses. Seeniortants sai alguse Saksamaalt 1974. aastal, kui saksa koreograaf Ilse Tutt oma ämma nõudmisel valmistas ette mõned istumistantsud. Ämm, samuti endine tantsija, ootas nimelt oma 90. sünnipäevale külalisi. Järgnesid lihtsa liikumisega seotud tantsud kindla muusikapala järgi.

Linda Viia on saanud koolituse Tallinna kursustel. Õpetajaks oli Eve-Mall Saar, kes omakorda oli saanud koolituse Soomes. *Hõbekinga* repertuaaris on rohkem kui 40 tantsu. On tantse ameerika, rootsi, soome, ungari, saksa, vene ja juudi muusika järgi.

Kui hakkas tulema esinemiskutseid, muretseti kostüümid. Praeguseks on koguni kolmed esinemisrõivad. Esinemisi on olnud Kaareperes, Vara Maanaiste Seltsis, Nõo päevakeskuse simmanil, osa on võetud Tartu linna taidlusülevaatusest ja jõutud lõppvooru. Sagedasti käiakse esinemas Tartu Liiva tänava hooldekodus, Lõuna-Eesti memmede lustitantsimisel Kongutas. Juulis esineb *Hõbeking* Kokora kodukandipäevadel Alatskivi vallas.

Juhendaja Linda Viia on Tähtvere päevakeskuse liikumisravi spetsialist ja et tal liigub peas häid mõtteid, koostas ta projekti "Jagatud rõõm" eesmärgiga pakkuda rõõmu ja vaheldust hooldekodude asukatele. Esinemine ise tõstab tantsijate enesekindlust, laseb tunda enda vajalikkust, maitsta andmisrõõmu. Kultuurikavas oli võimlemisrühma *Kullakesed* lustakas liikumine punaste keppide ja triibuliste sokkidega.

Mõeldud, tehtud, projekt koostatud ja leidus ka häid toetajaid: Eesti Kultuurkapital ja Eesti Kultuurkapitali Tartumaa Ekspertgrupp. Tänu toetajatele said tantsijad-võimlejad külastada aprillis Kodijärve, Uderna, Nõo, Aarike ja Kastre hooldekodusid. Kastres käik kujunes huvitavaks. Külastati Kastre meiereid, sõideti parvega. Ja küll oli vahva parvepoiss Mati Kask!

Selle projekti elluviimisel oli andmis- ja saamisrõõmu, toredaid kohtumisi hooldekodudes. Seeniortantsijad *Hõbekingast* ootavad esinemiskutseid, lootes edaspidigi lahketele sponsoritele.

MARET RÄTSEP,
üks seeniortantsijatest

Hõbeking.

Kullakesed.

Noore publiku aasta *Estonias*

Rahvusooper *Estonia* nimetas oma järgmise hooaja noore publiku aastaks. 99. hooajal pööratakse rohkem tähelepanu laste ja noorte repertuaarile, koolitusele ja koolide õppevahenditele. Samuti korraldatakse koostöös Tallinna Teeninduskooliga kondiitritoodete konkurss.

Rahvusooperi *Estonia* peadirektori Paul Himma sõnul tahetakse noore publiku aastal tutvustada muusikateatrit laste- ja noortepärases vormis, kinnistada publikut ja võita juurde uusi vaatajaid. Samuti tekitada austust loojate raske, kuid huvitava töö vastu.

99. hooaeg algab Rahvusooperil 10. septembril "Mare ja tema poja" kontsertsalvestusega. Oktoobris lavastub Rocca al Mare Onistar Tennisekeskuses "Aida". Statsionaaris alustab rahvusooper taas 29. oktoobril "Padaemandaga".

Tere tulemast *Estoniasse*!

Venelane oli üles tõstnud vaid oma vasaku käe, sest paremaga oli ta püüdnud püstolit haarata. Esimene Evaldi tulistatud kuul tabas ülestõstetud käe sõrmi ja niitis need pooleks, teise lasuga tabas ta rindkeret. Kopsu läbinud kuulist kõneles suust kobrutav verine vaht... Mina, kes ma sündmuskohale jooksin, nägin seda...

Evald sai oma teost — ta oli inimese tapnud — ilmselt —šoki. Sealsamas viskas ta püssi maha ning pani ummisjalu jooksu. Mulle meenub praegugi Evaldi meeletu pilk, kui ta otse üle põldude raudteejaama poole tormas.

Ta oli ära peaaegu kuu aega, enne kui teda jälle külavahel liikumas nähti.

Kui venelased 1944. aasta sügisel taas Eestimaale tulid, said kohalikud uued võimumehed Evaldi teost muidugi teada ning üsna pea ta arreteeriti. Ta sai kakskümmend viis pluss viis ning olevat saadetud Kaug-Põhja, kusagile Magadani kanti surmalaagrisse... Sinna ta jäigi.

Kus on nüüd tema Alma ja nende kaks valge peaga poissi, oleksin tahtnud teada. Ma pole kuulnud, et keegi neist oleks külas käinud ning oma kunagise sünni- ja elupaiga vastu huvi tundnud.

Kus nad nüüd võiksid elada ja olla... arutlesin endamisi. Alma peaks olema vähemalt kaheksakümne viie ringis, võib-olla on juba surnud? Poisidki peaksid üle kuuekümne olema... Niisugune see inimese saatus juba kord on — täna veel elame, aga homme — mine sa tea... Ja kas keegi meid ka meeles peab ja mäletab? kippusin kurvameelseks muutuma.

Kuid millegipärast ei jäänud kurvad toonid täna kõlama.

Kuidas ma saan väita, et keegi ei jää meid mäletama? Näiteks mina ju mäletan nii Evaldit, Almat kui ka nende kahte valgepäist poissi. Ja ega mina ainuke ole. Küllap neil on omad lähedased, kes neid teavad ja tunnevad ning hiljem ka mäletavad...

Eks Eestimaal ole selliseid maatasa tehtud talusid vist tuhandeid. On neidki, millest tõepoolest pole midagi alles jäänud, isegi mälestust mitte...

Aga need kolm tamme? Nad on ju elav mälestusmärk Vainu talule ja selle kunagistele elanikele. Ja mina ise — kas mindki kohe unustatakse? Kuhu siis jäävad minu tõlgitud ja toimetatud raamatud ning kirjatükid, mis aastakümnete jooksul avaldatud? Ehk neidki keegi kusagil vahel loeb ja mindki meenutab...

Aga on see üldse tähtis? Võib-olla on palju olulisem see, kuidas ma praegu elan ja olen? Ma arvan, et mingis vormis on olemas ka inimkonna ühisvaim, kuhu meil kõigil on võimalik panustada oma vaimuterake.

Olin jahedal kivisel istmel mõtteid mõlgutanud üsna kaua. Veel äsja üha pikemaks veninud varjud olid nüüd päris kokku kasvanud ühtseks tumedaks vaibaks ning taamal kõrguvad kolm tamme hakkasid vajuma õhtuähma. Jõe poolt oli hakanud üle põllu rulluma jahe udulaam. Tõusin oma paeselt pingilt, sirutasin ihuliikmeid. Tundsin kerget mõnusat väsimust ja rahuldust kordaläinud päevast.

RAUL JÄRVE

JAAN KAPPO

Tegutseme üheskoos

2.

Kord tuli vanemate hea tuttav juba Elva-päevadest Julius Kangur, keda Eestis teatakse sõjaeelse kuldujujana, minu juurde, rääkis ERKÜ juhatuse valimistest, võttis siis paberilehe ja ütles: "Kirjuta siia alla." Teadsin, et Julius oli ERKÜ-s aktiivselt tegev, ja ütlesin: "Muidugi annan ma allakirja, et pooldan su valimist juhatusse." "Mitte minu lehele. Anna allkiri, et sina oled nõus kandideerima juhatusse, vajalikud toetusallkirjad leian ma ise." Ma polnud sellele mõelnudki, aga Julius oli hea sõnaga ja oskaski mind ära rääkida. Olin viimane, kes osutus juhatusse valituks. Muide, järgmistel valimistel kogunes mul hääli alati küllaga.

Mõne aasta pärast valiti mind ERKÜ esimeheks, kusjuures selle posti võtsin üle Julius Kangurilt. Olin ERKÜ eesotsas kuus valimisperioodi järjest ehk kauem kui ükski teine esimees enne mind. Kui Eesti sai vabaks ja eluaastaid oli juba omajagu, ütlesin, et minu töö sel postil on nüüd tehtud. Parajasti oli meil probleemiks Ühendriikide eestlaskonna ajaloo kirjutamine, mis ei tahtnud kuidagi edeneda. Öeldi siis, et võta selle komisjoni juhtimine enda peale: pane aga kirja, mis sa teinud oled. Tegijaid oli muidugi palju, ERKÜ esimees on aga nende tegevusega kursis ja organisatsiooni esindades suhtleb pidevalt Ühendriikide juhtpoliitikutega ning on kursis riigi poliitilise eluga ja teab hästi tagamaid. Ajalugu peab muidugi kirja saama, nii võtsingi selle komisjoni vastu. Leidsin ka koostaja, kuid dr Tõnu Parming suri kahjuks südameoperatsiooni käigus, mille mõni aeg hiljem tegin ka ise läbi. Tuli leida uued autorid, kuid paraku pole tööülesanded lubanud neil veel lõpetada esimest köidet, kus käsitletakse Ameerika eestlaskonna ajalugu kuni II maailmasõja järgse laineni.

Tõrkeid oli ka teise köite ehk hilisema ajajärgu käsitluse kokkusaamisel: tuli kokku koguda ja läbi töötada tohutu arhiivimaterjal. Ja ka keeleprobleem: pole enam eesti keelt vajalikul määral valdavaid autoreid. Otsustasime viimaks, et õigem ongi see raamat esialgu inglise keeles välja anda, tegemist on ikkagi mitte ainult Ühendriikide eestlaskonna ja Eesti, vaid ka osaga Ühendriikide ajaloost. Muidugi tuleb see ka eesti keelde tõlkida. Igatahes on teise köite käsikiri nüüd koos ja aastavahetuseks on raamat kaante vahel.

Lakewoodi seenioride ringi kokkutulekul 16. juunil 2004 Lakewoodi Eesti Majas. Ringi esinaine Inga Walter õnnitleb juunikuu sünnipäevalast Juhan Simonsoni.

HAROLD KARU foto

Pole õige öelda, et ma poleks rahvusliku tegevuse tõttu ennast tööalaselt maksimaalselt realiseerinud. Tänu tegevusele ERKÜ-s olin pidevas kontaktis Ühendriikide juhtivate poliitikutega (olen korduvalt kohtunud viie viimase aja USA presidendiga, kes võtsid Eesti, Läti ja Leedu pagulasorganisatsioonide juhte regulaarselt vastu, rääkimata kohtumistest, kus arutati poliitilisi sündmusi nendes riikides), sageli oli asja välisministeeriumi. See andis informeeritust ja tuntust ning eelkõige seetõttu tehti mulle, osariigi valitsuses töötavale planeerimise spetsialistile ettepanek hakata tööle kuberneri rahvusvähemuste erinõunikuna. See oli vastutusrikas ja paljupakkuv ametipost ning andis igati korraliku pensionigi.

Kindlasti aga kaotasin ma nende aastate jooksul palju rahas. Minuealiste ja koos minuga Ameerikasse jõudnud eestlaste hulgas on miljonäre, aga ükski neist ei teeninud rahvuslikke ideaale — rahategemine nõuab inimese kogu aja ja energia, muidu kaugele ei jõua.

Ma ei kahetse muidugi, et valisin selle tee. Kindlasti aga kaotas

→

mu rahvusliku aktiivsuse tõttu perekond. Kuid arusaamatusi meie peres seetõttu polnud: abikaasa ja pojad jagavad mu püüdeid.

***Videviku* lugejaile pakub muidugi huvi USA pensionäride elu. Kuulud ka sellesse auväärt seisusesse, nii et oled paras mees sellest rääkima.**

Pensionile minnakse Ühendriikides 65-aastaselt. Muide, käigus on seaduseelnõu tõsta pensioniiga 67. eluaastale, sest eakate osakaal on suur ja 65-aastane ameeriklane on veel täisjõus inimene.

Ameerika Ühendriigid on jõukas maa, aga ega meilgi pensioniraha peoga pilluta, nii et igaüks peab varakult pensionäripõlvele mõtlema. Föderaalpension kehtestati kolmekümnendatel, mistõttu ameeriklased hindavad president Roosevelti kõrgelt. Aga föderaalpension pole kuigi suur, 15 000 dollariga aastas saab meil vaid väga kitsalt ära elada, kuigi ainult föderaalpensioni saajate abistamiseks on palju toetusi.

Riigiasutustes hakati teatud protsenti palgast kinni pidama, millele lisa maksid nii riik kui asutus. See raha ei seisa inimese pensionile minekut oodates pangas, vaid teenib edukatesse firmadesse investeerituna lisa. Erinevalt näiteks aktsiakapitalist on see raha pankroti puhul kaitstud. Nüüd on riiklikult nõutud, et vastavalt kohustuslikule pensioniplaanile tuleb sama moodi toimida kõigis vähegi arvestatavates firmades.

Föderaal- ja hoolduskindlustusest tuleva pensioniga saab reeglina kenasti ära elada, kuid muidugi kitsamalt kui töölkäijad. Ühendriikides on populaarseteks muutunud seenioride linnakud. Kolme tüüpi majad on nägusad ja õdusad. Linnakud on päris suured, oma tuhat või paar maja. Need on turvalised, väravas olev valvur küsib külastatavalt, kas ta tahab nii- ja niisugust inimest vastu võtta. Igas linnakus on klubimaja, kus pakutakse aktiivset tegevust. Oma buss võimaldab sõita, kuhu tahetakse. Majade ümbruse heakorrastamise tellib linnak ja tasu selle eest pole teab kui suur. Maja sees teeb igaüks, mida tahab, aga näiteks maja värvib linnak.

See foto on tehtud 12. juunil 1986 Balti vabaduspäeva proklamatsiooni allakirjutamisel Valge Maja ovaalkabinetis. "President Ronald Reagan suhtus südamliku inimesena Balti riikide inimeste püüdlustesse ja muredesse väga mõistvalt," ütles Juhan Simonson.

Foto JUHAN SIMONSONI erakogust

New Yorgist 100 kilomeetri kaugusel Atlandi ookeani ääres asuv Lakewood meeldib paljudele eakatele, lähikonnas on palju seenioride linnakuid. Meie kodu lähedal on linnak, kus elavad eestlased. Seda kutsutakse Lillekülaks, sest kõik tänavad kannavad lillede nime. Muide, sealsamas on lätlaste Linnuküla — seal on tänavatel lindude nimed.

Seenioride linnakutes suudavad endale maja osta ja seda pidada eelkõige keskklassi kuuluvad inimesed.

Igas maakonnas ja ka Lakewoodi-taolistes linnades (oma 60 000 elanikuga kuulub Lakewood Ühendriikide väikelinnade hulka) on valitsusasutused, kes peavad lahendama pensionäride mured või varustama neid kõikvõimaliku teabega, kui nende probleemide lahendamine pole riigi või omavalitsuse pädevuses. Meil on palju ajalehti ja bülletääne, kus on igasugune eakatele vajalik info. Kehvemate jaoks on kohad, kus nad saavad tasuta lõunastada ja suhelda. Kui kellelgi on tervis halb ja pole raha hooldekodu eest maksmiseks, annab selle riik. Mõnes poes on soodushinnad seenioridele, hüvitatakse reisikulusid, bussi- ja metroosõitu, soodsama hinnaga saavad üle 65-aastased pileteid paljudes kohtades.

(Järgneb.)

Euroopa Liidu ravikindlustuskaart

Alates 1. augustist 2004 ei kehti Eestis enam haigekassakaart. Kindlustuskaitset tõendatakse isikut tõendava dokumendiga. Alla 15-aastaste kindlustatute osas on ette nähtud üleminekuperiood, s.t nemad võivad kasutada haigekassakaarti, kuni neile väljastatakse Euroopa Liidu ravikindlustuskaart.

Taotleja peab olema vähemalt 15-aastane ja omama isikut tõendavat dokumenti. Alla 15-aastasele lapsele taotleb kaardi seadusjärgne esindaja (lapsevanem). Lapsevanem saab kaarti taotleda kuni lapse 18. eluaastani.

EL-i ravikindlustuskaart väljastatakse haigekassa andmekogusse kantud kindlustatud isikule. (Kui isiku kindlustuskaitse lõppemiseni jääb vähem kui kolm kuud, siis väljastatakse talle asendussertifikaat.) Alla 15-aastase isiku EL-i ravikindlustuskaart kehtib 5 aastat, kuid mitte kauem kui 19-aastaseks saamiseni. Üle 15-aastase isiku EL-i ravikindlustuskaart kehtib kuni 1 aasta, kuid mitte kauem kui ravikindlustuse kestus.

Asendussertifikaat väljastatakse juhul, kui EL-i ravikindlustuskaart on kadunud. Kui kindlustatud isikul ei ole võimalik oodata 10 päeva, mis kulub EL-i ravikindlustuskaardi väljastamiseks, väljastatakse talle asendussertifikaat. Asendussertifikaat väljastatakse ka juhul, kui isiku kindlustuskaitse on alla 3 kuu.

Kindlustatul või tema seaduslikul esindajal on EL-i ravikindlustuskaardi taotlemiseks järgmised võimalused: internetis, kodanikuportaali kaudu aadressil http://www.eesti.ee, tuua taotlus (vormid kättesaadavad haigekassa kodulehel) ise klienditeeninduse büroosse, saata taotlus haigekassasse postiga, saata taotlus haigekassasse e-postiga digitaalselt allkirjastatuna.

Kaardi saab kindlustatu kätte lihtkirjaga sellel aadressil, mis on registreeritud haigekassa andmebaasis, või haigekassa piirkondliku osakonna klienditeeninduse büroost.

EL-i ravikindlustuskaart väljastatakse 10 kalendripäeva jooksul. Asendussertifikaat väljastatakse klienditeenindusbüroost koheselt isikut tõendava dokumendi alusel. Kui ravikindlustuskaart kaotatakse, varastatakse vms, väljastatakse asendussertifikaat. Uut ravikindlustuskaarti saab taotleda alles siis, kui vana kaardi kehtivusaja lõpuni on jäänud 1 kuu.

Kliendiinfo number on 16363.

Muutub retseptide väljakirjutamise kord

Sotsiaalminister Marko Pomerantsi allkirjastatud määruse kohaselt peab arst ravimi väljakirjutamisel põhjendama ravimi kasutamise vajadust.

Retsepti väljakirjutamisel on juba praegu soovituslik kirjutada retseptile toimeaine, et apteegist ravimit ostev inimene saaks ise farmatseudi nõuannete ning ravimi hinna järgi endale sobivaima ravimi valida.

Arst võib ravimit välja kirjutades märkida retseptile "Mitte asendada".

Seda võimalust kasutatakse sageli ning vahel ka pigem harjumusest kui vajadusest. Samas võtab see apteegilt võimaluse patsiendile teist, sama toimeainega, kuid näiteks odavamat ravimit pakkuda. Uue määruse järgi peab arst meditsiinilistesse dokumentidesse kirjutama ka põhjenduse, miks on sellele patsiendile vajalik just see konkreetne ravim.

Määrus "Ravimite väljakirjutamise ja apteekidest väljastamise kord ning retsepti vorm" jõustub alates oktoobrist.

Nõuannet

Jurist EVI PÄTS

T. J. küsib, kuidas arvutatakse keskmist tööstaaži. Kirja autor märgib, et olles sündinud 1933. aastal, töötas ta 18. eluaastast 55. eluaastani. Seega kokku 37 aastat, praegune keskmine pensionistaaž on 44 aastat. Selleni kõigi tööstaaž ei küüni.

Tõepoolest on inimesi segadusse aetud keskmise pensioni suuruse ja keskmise tööaastate arvuga. Tihti küsitakse, miks minu pension ei suurenenud nii palju, nagu ajakirjanduses on väidetud. Samuti arvatakse, et keskmisena näidatud aastate arv (44) ei ole reaalne, sest pensioniõiguslikku staaži arvestatakse kuni 1998. aasta 31. detsembrini. Pärast nimetatud tähtaega võetakse tööaastate asemel arvesse kindlustusosak. Seega pärast 1999. a 1. jaanuari töötatud aastad ei lisa pensioniõiguslikku staaži. Sotsiaalkindlustusamet on keskmise pensionistaaži kindlaks teinud, lähtudes kõigi pensionäride tööaastatest, ning need andmed võetakse aluseks pensioni maksmiseks vajalike vahendite kindlaksmääramisel.

Igal pensionäril on tema poolt välja teenitud pensionistaaž, pensioniõiguslikku staaži pärast töötamise lõpetamist ei lisandu. Iga pensionisaaja pensioni arvutamise aluseks on tema enda pensioniõiguslik staaž ja kui isik töötas pärast 1999.a 1. jaanuari, siis ka kindlustusosak. Kui töötamise lõpetamise ajaks oli pensioniõiguslikku staaži 37 aastat, siis see aastate arv jääbki pensioni arvutamise aluseks. Keskmine pensionistaaž ei mõjuta iga üksiku pensionäri pensioni suurust.

Aednik soovitab

Kaitseme marju lindude eest

Valminud on kirsid, ka sõstrad. Need marjad maitsevad eriti rästastele, vähem teevad kahju pasknäärid ja varblased. Mesipuude juures käivad kodumesilasi näppamas hallkärbsenäpp ja punaselg-õgija.

Marjapõõsaid saab kaitsta võrguga. Suurtele kirsipuudele on aga raske võrku peale panna. Lindude peletamiseks on kasutatud hernehirmutisi, kõristeid, haisvaid määrdeid, salvestatud lindude hädakisa jne. Kõik need abinõud peletavad linde eemale vaid nii kaua, kuni nad sellega harjuvad.

Pakun välja veel paar võimalust lindude peletamiseks. Kirsipuu latva või põõsa kohale üht otsa pidi kinnitatud jõulupuukarrad peletavad vähemalt tuulise ilmaga linnud eemale. Riidest õmmeldud ja kaltsuga (või ka muu materjaliga) täidetud kassimulaažid peletavad linde hästi. Mida säravamad nöökbid silmadeks ja püstisem saba, seda rohkem linnud kardavad. Mulaažid tuleb asetada lindudele nähtavale kohale kirsipuude võrasse või marjapõõsaste vahele.

Toiduretsepte

KIIREID SUVETOITE

Suvesupp hapupiimaga

1 liiter hapupiima või keefirit, 2–3 keskmist tomatit, 150 g värsket kurki, kimp rediseid, rohkesti sibulalatvu või murulauku, porrut, karulauku, petersellilehti, soola, suhkrut, värskelt jahvatatud musta pipart, tilli, kartuleid vastavalt suurusele ja sööjate arvule.

Hakkida tomat ja kurk kuupideks, viilutada redis õhukesteks ratasteks, lõigata peeneks sibulapealsed või murulauk, karulauk ja muu. Tõsta kõik ettevalmistatud köögiviljad suuremasse kaussi, lisada juurde maitseained ja segada. Kes armastab teravamat maitset, lisagu juurde punast pipart, karrit vm. Valada peale hapupiim või keefir, segada ja vajadusel maitsestada täiendavalt.

Keeta kartulid ja asetada kausiga supi kõrvale. Iga sööja paneb ise kuumad terved kartulid supi sisse, purustades need supis lusikaga.

Sealiha ja ananassi risoto

300 g sealiha, 1 spl õli, 1 keskmine porru, 1 klaas soola- või värskeid seeni, 3–5 dl puljongit, 1,5 dl riisi, 1 paprika, 1 porgand, 1 väike purk ananassitükikesi, musta ja valget pipart, soola, 1–2 spl sojakastet.

Kuumutada paksupõhjalises potis õli ja lisada kuupideks lõigatud liha, jahvatada peale pipart. Puhastada porgand ja paprika, lõigata kuupideks, samuti porru ning lisada lihale, hautada 15 minutit. Lisada siis puljong ja pestud riis ja jätkata hautamist 20 minutit. Enne serveerimist lisada ananassitükid koos leemega ja sojakaste. Kuumutada läbi.

NB! Sojakaste värvib riisi pruuniks. Kui soovite heledat risotot, jätke sojakaste lisamata ja pakkuge lauale eraldi kastmena.

Lihtne suvekook

1 pakk keeksi- või tordipulbrit, 200 g margariini, 1/2 kg kohupiima, rabarbrit, 1–2 spl suhkrut, rosinaid, 2 muna, sukaati.

Lõigata pannile või koogivormi põhjale margariinitükikesi (pool kogusest), raputada sellele pool tordipulbrist, sinna peale rabarbritükke, marju või muud. Kohupiimale lisada 2 lahtiklopitud muna, suhkrut, rosinaid või sukaati, segada ja valada rabarbritükkidele. Ülejäänud tordipulbriga katta kook, asetada sellele margariinitükikesi ja küpsetada ahjus, kuni kook on pealt kaunilt pruun.

SILVIA HIIBUS

***Videviku* pildialbumist** **Pulmapidu Nugeri külas 1915. aastal.**

Tõmba, Jüri

Tõmba, Jüri, tõmba, Jüri
seadused on ikka nürid
Auke leidub sitta moodi
paragrahviraamatus
Olgu hari punane
kadedatel vendadel
Advokaadid palkame
asjast välja tuleme

Tõmba, Jüri, tõmba, Jüri
olgu Tallinnas või Türil
Tõmba kas või miljon krooni
või siis kümme miljonit
Omad poisid aitavad
rahad välja kantida
Paradiisi saartele
tünga tehes Eestile

Tõmba, Jüri, tõmba, Jüri
kohtusse nad sind ei tiri
Kes see suure rahaga
julgeks eal protsessida
Avalikuks tulekut
pole vaja karta sul
Küllap leidub kirjamees
kes su maine puhtaks teeb

Tõmba, Jüri, tõmba, Jüri
õiglusest on jäänud vari
Paragrahve terve kari
mis sind õigeks mõistavad
Maksuamet sul ei loe
Need su taskusse ei poe
Teed karjääri, küllap saad
oma alluvusse nad

KRAAVI SASS

Mölisemise asi

Noor, ülbe, keskharidusega eneseimetleja minister kohtub piketeeriva rahvahulgaga. "Mida te siin kaagutate?! Olge vait! Ärge mölisege!" noomib ja kamandab ta inimesi.

Siis heliseb ministril taskus mobiiltelefon. Rääkinud kellegagi paar minutit telefonitsi, torkab mees mobla jälle taskusse ja pöördub siis rahvahulga poole: "Nõnda. Kuhu meie jutujärg jäigi?"

"Teil jäi pooleli see mölisemise asi," vastab eakas mees rahva hulgast. "Laske aga edasi, natuke aega seda kuulata meil on."

H. Õ.

Mõtteteri

● Progress seisneb selles, et igale asjale kulub vähem aega ja rohkem raha.

● Selles maailmas ei ole midagi kindlat, välja arvatud surm ja maksud.

● Geenius on see, kes teeb alati oma mõtted teoks.

● Hea inimene on alati lihtsameelne.

● Kes on läbi elanud laevaõnnetuse, see kardab ka vaikset vett.

● Rahva geniaalsus, vaim ja iseloom avalduvad tema vanasõnades.

● Mälestus on hinge suurim aare.

● Üks ei suuda aidata kõiki, kuid igaüks suudab aidata kedagi.

● Selleks, et olla õnnelik, on küllalt, kui oled vooruslik.

● Kes nooruses pole saanud rumalusi teha, teeb need vanaduses.

● Me joome üksteise terviseks ja rikume oma tervist.

● Maailma ei võida raud ega teras, vaid tugev ja kindel mehetahe.

● Suurim võit on võit iseenda üle.

● Suurteks tegudeks on vaja järjekindlust.

● Alati tuleb tõeline iseloom ilmsiks raskes olukorras.

● Naine, kes ei oska olla õnnelik kodus, ei ole õnnelik kusagil.

● Sa ei ole mitte kunagi nii õnnetu, nagu sulle tundub.

● Abielumehed ei saa kunagi heaks, nad lihtsalt omandavad kogemusi.

● Enesesse armunul pole karta, et ei leia vastuarmastust.

ÜLO KARD

Ivar Kallioni naljapaunast

Kaks kala vaidlevad ägedalt juba mitu tundi akvaariumis, suust lendavad õhumullid, seljauimed on viimseni turris. Üks kalakestest ei pidanud pingele vastu ja sööstis akvaariumi teise nurka. Kui ta oli veidi maha rahunenud, pöördus ta teise juurde tagasi ja küsis juba rahulikumalt:

"Noh, hea küll! Oletame, et jumalat ei ole olemas, aga ütle, kes siis akvaariumis vett vahetab!!!"

* * *

"Tead, ema," lausub tütar emale, "kõik mehed on ühesugused."

"Sul on õigus, tütreke," vastab ema, "kuid seda pole vaja iga päev kontrollida."

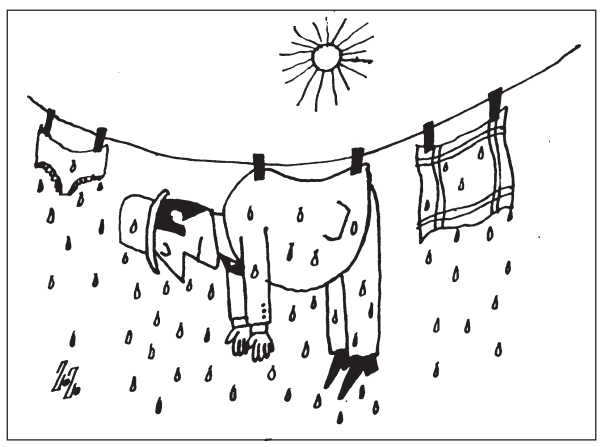

"Ei tea, kes siin nii tallanud on, kas rullnokad või jõmmid?"
"Mölakad niisugused!"

ROMAN OHLAU

ETV

E 16.8. — 9.00 Olümpiastuudio. **9.10** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise lohutussõidud, ujumise eelvõistlused. **11.40** Olümpiastuudio. **11.50** Võidujooksusiga Rudi Kärssnina. **13.30** Mf Sami suvi. **15.45** Kogu tõde kukritest. **16.14** Keno Loto. **16.15** Olümpiastuudio. **16.25** Ateena suveolümpiamängud. Judo finaalid. **17.50** Olümpiastuudio. **18.00** AK. **18.15** ... ja päästa meid ära kurjast. **18.44** Lotouudised. **18.45** AK (v. k). **19.00** Tweeniepõngerjad. **19.20** Olümpiastuudio. **19.25** Ateena suveolümpiamängud. Ujumise finaalid. **20.55** Olümpiastuudio. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.26** Keno Loto ja lotouudised. **21.30** Olümpiamängud vanas Kreekas. **22.20** Soome-ugri rahvaste IV maailmakongress. **22.30** Tõeline printsess. **23.30** Olümpiatund. **0.30** Ffriigifilm. Soovide täitja.

T 17.8. — 9.45 Olümpiastuudio. **9.55** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise lohutussõidud, ujumise eelvõistlused. **12.15** Olümpiastuudio. **12.20** Emil ja salapolitseinikud. **14.10** Olümpiastuudio. **14.20** Ateena suveolümpiamängud. Korvpall. **16.14** Keno Loto. **16.15** Olümpiastuudio. **16.25** Ateena suveolümpiamängud. Judo finaalid. **18.00** Olümpiastuudio. **18.15** ... ja päästa meid ära kurjast. **18.44** Lotouudised. **18.45** AK (v. k). **19.00** Põrsas Preston. **19.20** Olümpiastuudio. **19.25** Ateena suveolümpiamängud. Ujumise finaalid. **20.55** Olümpiastuudio. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.26** Keno Loto ja lotouudised. **21.30** Olümpiastuudio. **21.35** Ateena suveolümpiamängud. Vehklemine. **22.05** Olümpiastuudio. **22.15** Ateena suveolümpiamängud. Korvpall. **0.00** Olümpiatund.

K 18.8. — 8.15 Olümpiastuudio. **8.25** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise poolfinaalid, ujumise eelvõistlused, kergejõustik — naiste ja meeste kuulitõuke kvalifikatsioonivõistlus. **13.00** Olümpiastuudio. **13.10** Buck McHenryt otsimas. **14.45** Olümpiastuudio. **14.55** Ateena suveolümpiamängud. Jalgratturite maanteesõit, kergejõustik. **18.39** Keno Loto. **18.40** Olümpiastuudio. **18.45** AK (v. k). **18.59** Lotouudised. **19.00** Põrsas Preston ja Hugo safari. **19.20** Olümpiastuudio. **19.25** Ateena suveolümpiamängud. Ujumise finaalid. **20.50** Olümpiastuudio. **20.55** Viking Lotto. **21.00** AK. Ilm. **21.14** Jalgpalli MM valikmäng: Liechtenstein – Eesti. **23.00** Olümpiamängud vanas Kreekas. **23.50** Olümpiatund. **0.50** Kriminaalne Venemaa: Saatana kehastus. **1.20** Kirikuelu.

N 19.8. — 9.20 Olümpiastuudio. **9.30** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise poolfinaalid ja B, C, D, E finaalid, ujumise eelvõistlused. **12.10** Olümpiastuudio. **12.20** Bronco Billy. **14.10** Olümpiastuudio. **14.20** Ateena suveolümpiamängud. Korvpall. **16.14** Keno Loto. **16.15** Olümpiastuudio. **16.25** Ateena suveolümpiamängud. Sulgpall. **17.15** Olümpiastuudio. **17.20** Ateena suveolümpiamängud. Judo. **17.50** Olümpiastuudio. **18.00** AK. **18.15** Akadeemik Ariste kaks armastust. Mustlased. **18.44** Lotouudised. **18.45** AK (v. k.). **19.00** Põrsas Preston ja Hugo safari. **19.20** Olümpiastuudio. **19.25** Ateena suveolümpiamängud. Ujumise finaalid. **20.55** Olümpiastuudio. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.26** Keno Loto ja lotouudised. **21.30** Bingo! **22.10** Olümpiastuudio. **22.15** Ateena suveolümpiamängud. Korvpall. **0.00** Olümpiatund.

R 20.8. — 8.45 Olümpiastuudio. **8.55** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku ja ujumise eelvõistlused. **12.45** Olümpiastuudio. **12.55** Ajaproov. Rein Karemäe. **13.40** Alo laulud. **14.10** Mf Metskapten. **15.30** Etnopop 4. Kukerpillid ja Kihnu naised. **15.50** Operaator Kõps seeneriigis. **16.14** Keno Loto. **16.15** Olümpiastuudio. **16.25** Ateena suveolümpiamängud. Judo finaalid. **17.50** Olümpiastuudio. **17.55** Ateena suveolümpiamängud. Trekisõidu finaal. **18.40** Olümpiastuudio. **18.45** AK (v. k). **18.59** Lotouudised. **19.00** Tweenie-põngerjad. **19.20** Olümpiastuudio. **19.25** Ateena suveolümpiamängud. Ujumise ja kergejõustiku finaalid, naiste 7-võistlus. **20.55** Olümpiastuudio. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.20** Olümpiastuudio. **21.25** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, naiste 7-võistlus, meeste 10 000 m jooks. **23.28** Keno Loto ja lotouudised. **23.30** Olümpiatund. **0.30** Robbie Williamsi kontsert Live at Knebworth.

L 21.8. — 7.40 Kirikuelu. **7.55** Tweenie-põngerjad. **8.15** Olümpiastuudio. **8.25** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise A, B, C finaalid, kergejõustiku eelvõistlused, naiste 7-võistlus. **12.30** Olümpiastuudio. **12.40** Laulge kaasa! **13.10** Hüpe ellu. **14.00** Mf Baskerville'ide koer. **15.30** Gilmore'i tüdrukud. **16.55** Ariste kaks armastust. Vadjalased. **17.20** Soome-ugri rahvaste IV maailmakongress. **17.39** Keno Loto. **17.40** Olümpiastuudio. **17.45** Ateena suveolümpiamängud. Trekisõit, jälistussõidu finaal, meeskondliku sprindi finaal, kergejõustiku finaalid, naiste 7-võistlus. **18.40** Olümpiastuudio. **18.45** AK (v.k). **18.54** Lotouudised. **18.55** Olümpiastuudio. **19.00** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, naiste 7-võistlus, ujumise finaalid. **20.25** Olümpiastuudio. **20.30** Laulge kaasa! **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.20** Olümpiastuudio. **21.25** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, naiste 7-võistlus, naiste kettaheide, naiste 100 m jooks. **23.03** Keno Loto ja lotouudised. **23.05** Olümpiastuudio. **23.10** Pehmed ja karvased. **23.30** Olümpiatund. **0.30** Ööfilm. Teiste maitse.

P 22.8. — 9.10 Põrr ja Popi. **9.20** Tweenie-põngerjad. **9.40** Olümpiastuudio. **9.50** Ateena suveolümpiamängud. Sõudmise finaalid. **10.40** Olümpiastuudio. **10.50** Eesti lood. Iseseisvuspäev. **11.20** Bugsy Malone. **12.50** Hüpe ellu. **13.40** Ansambel Optimistid Viljandist. **13.50** Olümpiastuudio. **14.00** Ateena suveolümpiamängud. Lauatennis. **15.00** Olümpiastuudio. **15.25** Ateena suveolümpiamängud. Jahilaskmise finaal. **16.14** Keno Loto. **16.15** Olümpiastuudio. **16.20** 20. sajandi legendid ja ebajumalad. **17.05** Võru folkloorifestival. **17.40** Olümpiastuudio. **17.50** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, naiste maraton. **18.40** Olümpiastuudio. **18.45** AK (v. k). **18.54** Lotouudised. **18.55** Olümpiastuudio. **19.00** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, meeste vasaraheide, kõrgus- ja kolmikhüpe. **20.55** Olümpiastuudio. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.20** Olümpiastuudio. **21.25** Ateena suveolümpiamängud. Kergejõustiku finaalid, meeste vasaraheide, hüpped, 100 m jooks. **23.28** Keno Loto ja lotouudised. **23.30** Olümpiatund.

Kanal 2

E 16.8. — 7.15 Top Shop. **7.30** Kass Oggy ja kurjad prussakad. **7.40** Robin Hood. **8.10** Nurjatu armastus. **9.00** Kodus ja võõrsil. **9.30** Luz Maria. **10.15** Laupäeval lastega. **10.45** Halloo TV. **11.45** Ruudumäng. **12.15** Top Shop. **12.30** Muusika Sinule. **14.50** Halloo TV. **15.50** Luz Maria. **16.40** Luz Maria. **17.30** Pealinna uudised. **17.35** Usu või ära usu! **18.30** Kodus ja võõrsil. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Noored lõvid. **22.20** Koermiljonärid. **23.30** Mf Nero Wolfe: Mõrva vastu immuunne. **1.15** Tippvõmmid. **1.40** Köögist kööki Ungaris. **2.10** Pealinna uudised. **2.15** Online TV.

T 17.8. — 7.15 Top Shop. **7.30** Kass Oggy ja kurjad prussakad. **7.40** Robin Hood. **8.10** Luz Maria. **9.00** Kodus ja võõrsil. **9.30** Luz Maria. **10.15** Laupäeval lastega. **10.45** Halloo TV. **11.45** Ruudumäng. **12.15** Top Shop. **12.30** Muusika Sinule. **14.50** Halloo TV. **15.50** Luz Maria. **16.40** Luz Maria. **17.30** Pealinna uudised. **17.35** Usu või ära usu! **18.30** Kodus ja võõrsil. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Politseikroonika. **21.00** Kopteriässad. **22.00** Mf Montana. **23.50** Autoralli MM-võistlused: Saksamaa etapi eelõhtu. **0.20** Mootorite maailmas. **0.40** LX Power Eesti Mootorisport 2004. **1.10** Tippvõmmid. **1.40** Pealinna uudised. **1.45** Online TV.

K 18.8. — 7.15 Top Shop. **7.30** Kass Oggy ja kurjad prussakad. **7.40** Robin Hood. **8.10** Luz Maria. **9.00** Kodus ja võõrsil. **9.30** Luz Maria. **10.15** Laupäeval lastega. **10.45** Halloo TV. **11.45** Ruudumäng. **12.15** Top Shop. **12.30** Muusika Sinule. **14.35** Mootorite maailmas. **14.50** Halloo TV. **15.50** Luz Maria. **16.40** Luz Maria. **17.30** Pealinna uudised. **17.35** Usu või ära usu! **18.30** Kodus ja võõrsil. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Mf McLeod' tütred. **22.25** Ühe miili klubi. **23.25** Sõbrad. **23.55** Korter. **0.55** Politseikroonika. **1.25** Tippvõmmid. **1.50** Pealinna uudised. **1.55** Online TV.

N 19.8. — 7.15 Top Shop. **7.30** Kass Oggy ja kurjad prussakad. **7.40** Robin Hood. **8.10** Luz Maria. **9.00** Kodus ja võõrsil. **9.30** Luz Maria. **10.15** Laupäeval lastega. **10.45** Halloo TV. **11.45** Ruudumäng. **12.15** LX Power Eesti Mootorisport 2004. **12.45** Top Shop. **13.00** Muusika Sinule. **14.50** Halloo TV. **15.50** Luz Maria. **16.40** Luz Maria. **17.30** Pealinna uudised. **17.35** Usu või ära usu! **18.30** Kodus ja võõrsil. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Kutsu Iff külla! **21.05** Mf Bingo. **22.55** Ivanhoe. **23.55** Tippvõmmid. **0.25** Simpel Night Chat. **3.00** Pealinna uudised. **3.05** Online TV.

R 20.8. — 7.15 Top Shop. **7.30** Kass Oggy ja kurjad prussakad. **7.40** Robin Hood. **8.10** Luz Maria. **9.00** Kodus ja võõrsil. **9.30** Luz Maria. **10.15** Laupäeval lastega. **10.45** Varjudemere delfiinid. **11.45** Ruudumäng. **12.15** Kodustuudio. **12.45** Kuningas ja mina. **14.15** Muusika Sinule. **15.50** Luz Maria. **16.40** Luz Maria. **17.30** Usu või ära usu! **18.30** Kodus ja võõrsil. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** 60 minutit. **21.30** Mf Jade. **23.20** Köögist kööki Etyekis. **23.50** Roosimärk. **0.40** Simpel Night Chat.

L 21.8. — 8.35 Top Shop. **8.50** Mootorite maailmas. **9.10** Higher Ground. **10.00** Laupäeval lastega. **10.30** Autoralli MM-võistlused: Saksamaa etapi eelõhtu. **11.00** Revolutsiooni sünd. **11.30** Halloo TV. **12.30** 60 minutit. **13.25** MacIntyre miljonid: Kehatükeldajad. **14.20** Politseikroonika. **14.50** Halloo TV. **15.50** Mr Bean. **16.05** Rohkem kui juhus. **17.00** Pealinna pooltund. **17.30** Kutsu Iff külla! **18.00** MacGyver. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Mf Pea suu! **22.25** Mf Koolisidemed. **0.15** Mf Seks ja valed. **1.50** Online TV.

P 22.8. — 8.55 Top Shop. **9.10** Higher Ground. **10.00** Laupäeval lastega. **10.30** Kodustuudio. **11.00** Benny Hill. **11.30** Halloo TV. **12.30** Häire 911. **12.55** Imogeni pale. **13.55** Ururahvas. **14.50** Halloo TV. **15.50** Looduse arhitektid. **16.50** Mr Bean. **17.05** Kart Start! **17.35** Sabrina, teismeline nõid. **18.05** MacGyver. **19.00** Tähed muusikas. **20.00** Uued uudised. Ilm. **20.15** Sport. **20.20** Naljaviluks. **20.30** Osbourne'id. **21.00** Mf Spioonid tulejoonel. **23.00** Autoralli MM-võistlused: Saksamaa etapi kokkuvõte. **0.00** Noored lõvid.

TV3

E 16.8. — 6.50 Top Shop. **7.15** Meeletu maailm. **7.40** Sabrina. **8.10** Garfield ja sõbrad. **8.40** Armastuse teed. **9.30** Kodu keset linna. **10.25** Sa oled mu saatus. **11.15** Tarzan. **11.45** Hommikuköök. **12.15** Sõber Koer. **12.45** Koosolek. **13.50** 33 küsimust. **14.20** Meeletu maailm. **14.45** 33 küsimust. **15.15** Roswell. **16.05** Simpsonid. **16.35** Armastuse teed. **17.30** V.I.P. **18.30** Tarzan. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.25** Sport. **19.35** Kodu keset linna. **20.35** Tulejoonel. **21.30** Mf Piparkoogimehike. **23.45** Pärnu suvi. **0.20** Seks ja linn. **1.35** Hilisõhtused uudised. **1.45** MM motokrossis 2004. **2.40** Hilisõhtused uudised.

T 17.8. — 6.50 Top Shop. **7.15** Meeletu maailm. **7.40** Sabrina. **8.10** Garfield ja sõbrad. **8.40** Armastuse teed. **9.30** Kodu keset linna. **10.25** Sa oled mu saatus. **11.15** Tarzan. **11.45** Hommikuköök. **12.15** Suveks Provence'i. **12.45** Koosolek. **13.50** 33 küsimust. **14.20** Meeletu maailm. **14.45** 33 küsimust. **15.15** Roswell. **16.05** Simpsonid. **16.35** Armastuse teed. **17.30** V.I.P. **18.30** Tarzan. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.25** Sport. **19.35** Kodu keset linna. **20.35** Totaalne muutumine. **21.30** Mf Splendor: Hiilgus. **23.35** Kuritöö ja karistus. **0.05** Hilisõhtused uudised. **0.15** Angel. **1.00** Viva Las Vegas. **1.15** Hilisõhtused uudised.

K 18.8. — 6.50 Top Shop. **7.15** Meeletu maailm. **7.40** Sabrina. **8.10** Garfield ja sõbrad. **8.40** Armastuse teed. **9.30** Kodu keset linna. **10.25** Sa oled mu saatus. **11.15** Tarzan. **11.45** Hommikuköök. **12.15** Äksi rahvusvaheline noortekross 2004. **12.45** Koosolek. **13.50** 33 küsimust. **14.20** Meeletu maailm. **14.45** 33 küsimust. **15.15** Roswell. **16.05** Simpsonid. **16.35** Armastuse teed. **17.30** V.I.P. **18.30** Tarzan. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.25** Sport. **19.35** Kodu keset linna. **20.35** Must ingel. **21.30** Mf Eigeri mägi. **0.10** Hilisõhtused uudised. **0.20** Neetute küla. **2.00** Tegija. **2.25** Hilisõhtused uudised.

N 19.8. — 6.50 Top Shop. **7.15** Meeletu maailm. **7.40** Sabrina. **8.10** Garfield ja sõbrad. **8.40** Armastuse teed. **9.30** Kodu keset linna. **10.25** Sa oled mu saatus. **11.15** Tarzan. **11.45** Hommikuköök. **12.15** Pärnu suvi. **12.45** Koosolek. **13.50** 33 küsimust. **14.20** Meeletu maailm. **14.45** 33 küsimust. **15.15** Roswell. **16.05** Simpsonid. **16.35** Armastuse teed. **17.30** V.I.P. **18.25** Teel olümpiale: Hiina sulgpall. **18.30** Tarzan. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.25** Sport. **19.35** Kodu keset linna. **20.05** Raport. **20.35** Medikopter 117. **21.35** Mf Surnuid äratades. **23.40** Cinemania. **0.15** Hilisõhtused uudised. **0.25** 24. **1.55** Kuritöö ja karistus. **2.20** Raport. **2.45** Hilisõhtused uudised.

R 20.8. — 6.50 Top Shop. **7.15** Meeletu maailm. **7.40** Sabrina. **8.10** Garfield ja sõbrad. **8.40** Armastuse teed. **9.30** Kodu keset linna. **9.55** Meeletu maailm. **10.25** Sa oled mu saatus. **11.15** Tarzan. **11.45** Hommikuköök. **12.15** Cinemania. **12.45** Koosolek. **13.50** 33 küsimust. **14.20** Meeletu maailm. **14.45** 33 küsimust. **15.15** Roswell. **16.05** Simpsonid. **16.35** Armastuse teed. **17.30** V.I.P. **18.30** Tarzan. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.25** Sport. **19.35** Kodu keset linna. **20.35** Uus vaba miljonär. **21.30** Mf Hunn Attila. **0.50** Mf Äraaetud hobused lastakse ju maha. **2.50** Telejazz SMS Chat.

L 21.8. — 7.20 Top Shop. **7.45** Garfield ja sõbrad. **8.15** Beyblade. **8.35** Sõjaprintsess Xena. **9.25** Õige valik. **10.00** Suveks Provence'i. **10.30** Meeletu maailm. **11.00** Hommikuköök. **11.30** Pärnu suvi. **12.05** 8 lihtsat reeglit minu teismelise tütrega kohtamiseks. **12.35** Partnerid. **13.30** Meeletu maailm. **14.00** Auru juurde. **15.50** Viva Las Vegas. **16.40** Meeletu maailm. **17.15** Mf Happy Gilmore. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.15** Sport. **19.30** Sõber Koer. **20.05** Monk. **21.00** SOS Barracuda — Ülesanne: mõrv. **22.55** Alias. **23.50** Mf Veidrad ajad. **2.20** Telejazz SMS Chat.

P 22.8. — 7.20 Top Shop. **7.45** Garfield ja sõbrad. **8.15** Beyblade. **8.35** Sõjaprintsess Xena. **9.25** Õige valik. **10.00** Mf Väänkael. **11.40** Meeletu maailm. **12.05** Sõber Koer. **12.35** Monk. **13.25** Alias. **14.15** Cinemania. **14.45** Väljaspool maadlusringi. **16.35** Meeletu maailm. **17.05** Varjatud maailmad. **17.35** Ally McBeal. **18.30** Dharma ja Greg. **19.00** Seitsmesed uudised. **19.15** Sport. **19.30** Salaagent. **20.30** 8 lihtsat reeglit minu teismelise tütrega kohtamiseks. **21.00** Mf Oo, vend, kus oled sa? **23.10** Rannavalve ööd. **0.05** Õige valik. **0.35** Õige valik. **1.10** Vein ja seltskond. **1.40** Vein ja seltskond.

Raviaparaat *Vitafon*

Vitafon parandab mikrokapillaarset verevarustust ja lümfivoolust põletikukoldes. Tulemuslikult saab ravida **radikuliiti, liigesehaigusi, eesnäärmepõletikku, traumasid, põsekoopapõletikku, nohu, angiini, bronhiiti, unetust, kõrgvererõhku, neerupuudulikkust, keskkõrvapõletikku, kõhukinnisust, hemorroide, hamba-, igeme- ja suulimaskestapõletikku, neurosensoorset kuulmispuuet, põiepõletikku, lülisamba traumat, halvatusi, gastriiti** ja mitmeid teisi haigusi (kokku on neid 31).

Aparaati ei tohi kasutada paha- ega healoomuliste kasvajate puhul.

Müügil *Videviku* toimetuses
Paldiski mnt 36A
esmaspäevast neljapäevani kell 9–17.
Posti teel tellimused ja
info telefonil 672 0986.

Suvine hind 650 kr.

Otsin abiõpetajat 4. kl lapsele.
Tel 539 92574, õhtuti 659 4267.

Kellel oleks odavalt müüa või ehk ära anda **raamatuid** perele raamatukogu loomiseks?
Tel 660 9871, 555 48815.

Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt
Videviku toimetuses
E–N kl 9–17.
Kuulutusi võetakse vastu ka
Tallinna Peapostkontori II korrusel.
E-mail: videvik@videvik.ee

Telligem Videvik koju!

Aasta lõpuni — 4 kuud
(september, oktoober, november, detsember)
— 96 krooni.

Tellimusi vormistavad kõik postiasutused ja OÜ *Kirilind* (Maakri t 28A kontoris).

Tellimine telefoni teel *Kirilinnust* 640 8597, **faks** 640 8598, **e-mail** kirilind@estpak.ee

Tellimine telefoni teel Eesti Postist 625 7319 või 625 7369, **faks** 661 6089, **e-mail** tallinn.tellimine@post.ee

Videviku tellijatele

Lehetellija Õismäelt ja mitmed teised helistajad on pärinud, mida ette võtta, kui postkontor vormistas *Videviku* tellimuse ka juulikuuks, mil ajaleht ei ilmunud.

Kahjuks pole mõni tellimuste vormistaja vaevunud vaatama tellimiskataloogist, et *Videvik* ilmub 11 kuud aastas. Seetõttu peaks ühe kuu tellimus üle minema järgmise aasta jaanuariks.

Tellimiskataloogis on ka märgitud, et saab juba vormistada tellimusi 2005. aastaks.

Toimetus saatis nendes küsimustes omapoolse märgukirja Eesti Postile.

Magnettormi päevad: 3., 7., 12., 17., 23., 24. ja 27. august.

PAREMALE: 1. Kirjanik ja tõlkija. 4. Alevik Lääne-Eesti rannikul. 7. A. Kitzbergi näidend. 9. Eesti esimene raadioreporter (1903–1955). 10. Tartu korvpallur. 11. Rõngassaar. 13. Arstide ja kunstnike kaitsepühak. 14. Vald Tartumaal. 15. Ugala teatri näitleja. 17. Kunstiajaloolane. 19. Temaatika, materjal. 20. Muusikapedagoog ja orelikunstnik. 22. Riietusese. 23. Näidendi "Nimetu saar" autor. 24. Suur kõrbeloom. 25. Magus-armas, veetlev.

ALLA: 1. Tuntud ravimtaim. 2. Võrkpallur, olümpiavõitja. 3. Kloun, veiderdaja. 4. Alluv, sõltuv riik või isik. 5. Hiigelsuur asi. 6. Riik Ida-Aafrikas. 7. Kummitus, külmking. 8. Laulja. 11. Maailmajagu. 12. Poliitik, eksminister. 15. Näitleja ja laulja (1890–1943). 16. Kontpuu. 17. Mõtus, Euraasia suurim kanaline. 18. Päikese- või kuuvarjutus. 21. Alluv. 22. Dirigent.

Koostanud ALDO RANDOJA

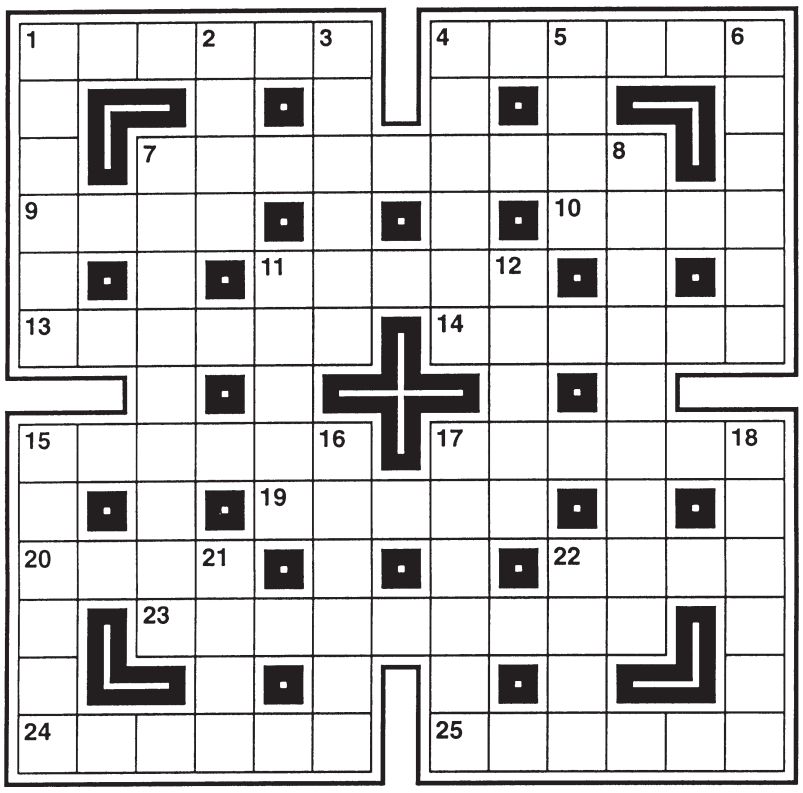

5. augustil ilmunud ristsõnade lahendus

PAREMALE: 1. Vandel. 6. Auster. 11. Oommeeter. 13. Nt. 15. Naerusk. 16. Di. 17. Ob. 19. Nissi. 20. Io. 21. Trend. 23. Nunne. 26. Arno. 27. Viga. 28. Ssss. 29. Buum. 30. Jaik. 33. Lepa. 35. Eliit. 37. Manus. 38. AN. 39. A. Oper. 42. Ei. 43. Am. 44. Akoolia. 46. TV. 48. Vesirotid. 50. Dingod. 51. Attila.

ALLA: 1. Van. 2. NO. 3. Don. 4. Emand. 5. L. Mei. 6. AE, US. 7. Utsin. 8. SEK. 9. Tr. 10. RAI. 12. Ersad. 14. Torr. 16. Dong. 18. Bensiin. 20. Inimene. 21. Talje. 22. Noski. 24. Uvula. 25. Eakas. 31. Alam. 32. Topor. 34. Puit. 36. Takso. 37. M. Ritt. 40. Ooid. 41. Elo, A. 43. Aed. 44. AEG. 45. Ait. 47. Via. 48. V, N. 49. Di-.

PEITSÕNA: viirastus.

Imemasin Verevi järvel

Populaarne elvalane Aadu Irs ehk "Kopraonu".

Loodusemehel, ilmaennustajal, maarohtude tundjal, harrastusmesinikul ja igapidi läbi-lõhki tehnikamehel Aadu Irsil täitus mitukümmend aastat pead vaevanud mõte — kuidas saavutada, et Elva Verevi järves oleks puhtam suplusvesi.

Suviti meelitavad ilusad ilmad hulgaliselt puhkajaid Verevi randa veemõnusid nautima. Järve suur koormus aga kahandab kümblusvee kvaliteeti.

"Kogu targutamine: tuleb midagi ette võtta, tuleb… on enamjaolt jäänud jutu tasemele," ütleb Aadu Irs otse välja. "Rajati küll järvest läbivool, kuid vähese veemassi juurde- ja äravoolu tõttu on ettevõtmine osutunud väheefektiivseks. Suuremat vahetusveemassi pole aga kusagilt võtta. Sovetiajast vedeleb siin-seal palju vanarauda ja torujuppe. Kui oleks ees projekt, siis oleks mingi agregaadi valmistamine mul käkitegu. Põhiaeg on kulunud mõtlemisele-leiutamisele kuidas "imemasin" ikka kasulikult tööle panna. Tuul ei maksa ju sentigi, seda jätkub jõuagregaadi töös hoidmiseks nii suvel kui ka talvel. Peale selle pakub punaseks värvitud ja roheliste tiivalabadega "imemasin" vaatajaile esteetilist naudingut. Kaladel pole enam karta ummuksisse jäämist, kui järv kattub talvel paksu jää- ja lumekihiga."

Aadu Irsi sõnul hoiab seadeldist vee peal poorset ainet täis traktoriratta rehv, mis ei ima vett, lisaks on rehvi külgedele monteeritud õhku täis lisaballoonid. Ankurdamisega saab aeromootorile valida järve ulatuses erinevaid kohti. Arvestatud on turva- ja ohutusnõudeid.

Aeromootor ei karda külma, veepealses torustikus liigub ainult õhk, veega kokku puutuv õhuga mullistamise torustik on juba jää all vabas vees.

Nii hakkabki aeromootor vee sügavamatesse kihtidesse õhuhapnikku pumpama, et hõlbustada sealse hõljuva orgaanilise aine ja mikroobe sisaldava aktiivmuda biokeemilist oksüdeerimist mineraalaineteks.

Aadu Irsi "imemasin" Verevi järvel tööhoos.

Autori fotod

"Egas ma kogu tööd "imemasina" kallal üksi ei teinud," kiitis Irs vabatahtlikku abi pakkunud Ilveseid — isa Antsu ja tema poega Toomast — ning Tõnu Biedermanni. "Nad aitasid mul jõuagregaadi üksikosasid järvele transportida ja kummipaadiga katsetusi teha. Kogu teoreetiline mõte tuli rajada ju praktilistele katsetustele. Kui tervist ja jaksu jagub, siis on meil kavas selliseid tuulikuid veel mitu tükki valmis ehitada."

Elva Linnavalitsuse ehitus- ja maakorraldusosakonna juhataja Kalev Kepi hinnangul on Irsi kodanikualgatus huvitav ja ühiskondlikult kasulik ning ta andis seadeldise paigaldamiseks loa.

HELDUR KARRO

IDA-VALENTINE SAAREMETS – 94
HILDA KALMUS – 93
GERHARD OHA – 92
GEINFALD MILLER – 80
ROMEO TREIJAR – 75
Õnnitleb Võru valla pensionäride nõukogu.

VEELJUS VÄEDEN – 78
Õnnitlevad Madis, Tarmo, Linde, Leida ja Valli.

ENDLA JAANUS – 75
VALENTINA SALAGUBOVA – 75
ASTA MÖLDER – 70
Õnnitleb Jõhvi Linna Pensionäride Ühendus.

3 TUNDI *SUVENIIRIGA*

13. augustil kl 19
KOIGI PARGIS

15. augustil kl 19
ELVA LAULUVÄLJAKUL
Sirje ja Rein Kurg,
Heldur Jõgioja ja
Kraavi Sass

TANTS

Pääse 40 kr, seeniorid 30 kr,
lapsed tasuta.
Helikandjate ja
laulikute soodusmüük.

Lõuna-Eesti
ERAMETS

Lõuna-Eesti Erametsa OÜ
ostab kasvavat metsa ja
metsakinnistuid.
Info: GSM 507 2544,
tel/faks 740 7977,
info@erametsa.ee.
Aivo Johanson.

LYDIA RAUDSAAR
13. X 1924 – 29. VII 2004
Leiname armsat laulukaaslast.
Sügav kaastunne
abikaasale ja tütrele perega.
Naiskoor *Ave*.